

*Załącznik do Uchwały Nr 32/384/07
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 17 kwietnia 2007 r.*

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W RZESZOWIE

***REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA
NA 2007 ROK***

PROJEKT

Rzeszów - kwiecień 2007 rok

WSTĘP

Opracowanie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok jest wykonaniem postanowień art. 3 ust. 4. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001z późn. zm.).

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia jest dokumentem informującym o tym, jak regionalna polityka zatrudnienia odpowiada na zadania zawarte w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok. Dokument ten zawiera zasady realizacji Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz priorytety i kierunki polityki państwa w dziedzinie zatrudnienia, określone w przyjętych przez Rząd dokumentach: „Krajowym Programie Reform na lata 2005-2008”, „Krajowej Strategii Zatrudnienia na lata 2007-2013” oraz Programie Działania Rządu „Solidarne Państwo”.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia oraz przedsięwzięcia, jakie w zakresie polityki zatrudnienia realizowane będą w województwie podkarpackim w 2007 roku w oparciu o określone w nim priorytety wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok składa się z pięciu rozdziałów:

- Rozdział 1 Zawiera diagnozę sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego.
- Rozdział 2 Przedstawia priorytety oraz kierunki działania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok
- Rozdział 3 Zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach kierunków działania określonych w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.
- Rozdział 4 Przedstawia zagadnienia dotyczące zarządzania i współdziałania partnerów przy realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.
- Rozdział 5 Określa sposób monitorowania i sprawozdawczości z realizacji zadań Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

Dokument zawiera również załączniki, które przedstawiają katalog źródeł finansowania oraz katalog monitorowania zadań realizowanych w ramach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

ROZDZIAŁ 1

DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa podkarpackiego

1.1. Sytuacja demograficzna

Na koniec 2005 roku liczba ludności w województwie wynosiła 2 098,3 tys. co odpowiadało 5,5 % populacji kraju (we wrześniu 2006 roku 2 097 401). Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 118 osób na kilometr kwadratowy (w kraju 122 osoby). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne w województwie tj. od najwyższego w Rzeszowie i Przemyśle (odpowiednio: 2 952 i 1 533 osób/km²) do najniższego w powiatach: bieszczadzkim i leskim (odpowiednio: 20 i 32 osoby / km²). Pod względem ogólnego potencjału ludnościowego kraju, województwo podkarpackie zajęło 9 miejsce wśród województw. Bardziej zaludniony podregion rzeszowsko-tarnobrzeski skupiał 55,2 % ogółu populacji województwa. W okresie 2005 roku liczba ludności w województwie zwiększyła się o 288 osób. W kraju natomiast liczba ludności zmniejszyła się o 16,8 tys. Nasze województwo było jednym z 6, w których zanotowano przyrost liczby ludności. Wśród powiatów jednak zmiany liczby mieszkańców były niewielkie i nie przekraczały 1 %. Największy wzrost zanotowano w powiecie rzeszowskim (o 0,8 %) oraz krośnieńskim i jarosławskim (po 0,3 %). Największy ubytek wystąpił w Przemyśle (o 1,4 %) i Krośnie (o 0,5 %). Wskaźnik urbanizacji województwa podkarpackiego wskazuje na jego rolniczy charakter. W 45 miastach zamieszkuje 40,4 % ludności. Jest to wielkość najniższa w kraju (w Polsce wskaźnik ten wynosił 61,4 %). Ten wysoki odsetek osób mieszkających na obszarach wiejskich ma równocześnie wpływ na niski udział przemysłu w tworzeniu produktu krajowego brutto jak również na wielkość bezrobocia, ze względu na ukryte bezrobocie na terenach wiejskich.¹

Cechą charakterystyczną województwa podkarpackiego jest dosyć wysoki, jednak ze zaznaczającą się tendencją spadkową na przestrzeni ostatnich lat, poziom przyrostu naturalnego. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców województwa w 2005 roku wskaźnik ten wynosił 1,1 i był on znacznie wyższy od krajowego wynoszącego (-0,1). W porównaniu z rokiem 2004 wskaźnik ten zmniejszył się o 0,1, przy czym w miastach obniżył się o 0,1 a na wsi o 0,2. Efektem przyrostu demograficznego jest utrzymujący się wysoki napływ w wiek produkcyjny, a tym samym na regionalny rynek pracy, nowych roczników, pochodzących głównie z wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych. Struktura ludności według płci nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią 51,1 % mieszkańców. W 2005 roku współczynnik feminizacji osiągnął wartość 104,5 (dla kraju 106,8). Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadało statystycznie 105 kobiet, przy czym w miastach 109, a na wsi 101. Podkarpacie jest województwem stosunkowo młodym, o czym świadczyć może mediana wieku (wiek środkowy) mieszkańców, chociaż należy zauważyć, że jest ona co roku coraz wyższa - w końcu 2004 roku wynosiła 34,2 lata (w tym mężczyźni 32,6, a kobiety 36 lat), a 2005 roku 34,6 lat (dla mężczyzn 33,1 a dla

¹ Por. Stan i prognoza rozwoju gospodarczego regionu podkarpackiego, konsorcjum firm: Polska Sieć Doradców Biznesu (PSDB S.A.), Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR), IPSOS – Demoskop, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), Warszawa 2002, s. 37.

kobiet 36,4 lat). Dla porównania, w Polsce wiek ten w 2005 roku wyniósł 36,7 lat (34,7 mężczyźni i 38,9 lat kobiety).² Mieszkańcy miast w naszym województwie są średnio o 2 lata starsi od mieszkańców wsi. Podkreślić też należy, że w ostatnich latach obserwuje się w województwie zmiany świadczące o starzeniu się społeczeństwa. Stopniowo następuje zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności (głównie z powodu malejącej liczby urodzeń). W 2005 roku odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się do 23,1 % (w 2004 roku wynosił 23,9 %). Jednocześnie wzrósł nieco udział osób w wieku poprodukcyjnym z 14,7 % w 2004 roku do 14,9 % w roku 2005. Zwiększył się również udział ludności w wieku produkcyjnym – z 61,4 % w 2004 r. do 62 % w roku 2005. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2005 roku przypadało w województwie 61 osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) (w 2004 roku 63 osoby). Wskaźnik obciążenia demograficznego dla miast wynosił 52 osoby, a dla wsi 68 osób. Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem kształtującym liczbę ludności jest także ruch migracyjny. Od kilku lat notuje się w naszym województwie ujemne saldo migracji. Wskutek migracji zmniejsza się liczba ludności. W 2004 r. z tego powodu liczba ludności zmniejszyła się o 2 158 osób, a w 2005 roku o 2 385, co w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosło 1,1 osób (w kraju minus 0,3). W konsekwencji w 2005 roku liczba mieszkańców województwa w wyniku migracji zmniejszyła się o 1 071 mężczyzn i o 1 314 kobiet.³

1.2. Wybrane wskaźniki opisujące poziom rozwoju gospodarczego

Poziom rozwoju gospodarczego można opisać syntetycznymi wskaźnikami aktywności gospodarczej takimi jak: wartość produktu krajowego brutto (PKB)⁴ oraz wartość dodana brutto (WDB).⁵ W województwie podkarpackim w 2004 roku mieszkało około 5,5 % ludności Polski, a produkt krajowy brutto wytworzony na tym obszarze stanowił jedynie 3,8 % całego produktu wytworzonego w tym okresie w Polsce (11 miejsce w kraju). Również w przeliczeniu na jednego mieszkańca, produkt krajowy brutto w województwie podkarpackim był znacznie niższy niż w innych regionach (15 miejsce w Polsce – tuż przed lubelskim). W 2004 roku stanowił on 69,8 % produktu przypadającego na statystycznego Polaka.

² Rocznik Statystyczny Województw 2006str. 418.

³ Dane dotyczące demografii pochodzą z opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie pt. "Sytuacja demograficzna w województwie podkarpackim w 2005 roku", www.stat.gov.pl/urzedzy/rzesz/demogr_2006.pdf.

⁴ Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Stanowi sumę wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększoną o podatki od produktów i pomniejszoną o dotację do produktów. PKB jest liczony w cenach rynkowych (definicja pochodzi z *Rocznika statystycznego województwa podkarpackiego*, Rzeszów 2006, s. 367).

⁵ Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

Tabela 1. Produkt Krajowy Brutto w województwie podkarpackim ogółem oraz na 1 mieszkańca per capita w 2000 i 2004 roku.

Wyszczególnienie	2000	2004
Ogółem (mln. zł)	28519	35415
Polska = 100	3,8	3,8
Lokata	11	11
per capita (zł)	13576	16886
Polska = 100	69,8	69,8
Lokata	15	15

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2006 s.138

W 2004 roku wartość dodana brutto na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosła 15 004 zł⁶. Natomiast na 1 pracującego wyniosła dla województwa podkarpackiego 45 309 zł (w kraju 63 561 zł.) tj. 71,3 % średniej krajowej, co dało 15 lokatę wśród województw⁷. Strukturę wartości dodanej brutto można przedstawić również według rodzajów działalności. W 2004 roku w strukturze wartości dodanej województwa podkarpackiego dominował sektor działalności usługowej 63,1 %, w tym usługi rynkowe 44,4 % (w kraju 64,7 %, w tym usługi rynkowe 49,9 %). Na nieco wyższym niż średni poziom krajowy w wartości dodanej brutto był udział przemysłu (województwo 28,3 %, Polska 24,9 %), niższym zaś rolnictwa, łowiectwa oraz leśnictwa i rybactwa (województwo 3,3 %, Polska 5,0 %). Udział budownictwa natomiast kształtował się na poziomie średniej krajowej (tj. województwo i kraj po 5,3 %)⁸. Przy ocenie poziomu rozwoju gospodarczego danego obszaru uwzględnia się również wysokość stopy bezrobocia. Pod względem tego wskaźnika województwo podkarpackie lokuje się wśród województw o średnim poziomie bezrobocia (na koniec 2005 roku 8 miejsce w kraju). Nie jest to jednak wskaźnik, który w sposób wystarczający charakteryzuje rynek pracy gdyż na naszym terenie występuje wyższe niż w innych województwach bezrobocie ukryte. Poziomu rozwojowi gospodarczego województwa nie można też oceniać bez uwzględnienia wskaźników opisujących materialne i cywilizacyjne warunki życia mieszkańców. Ocena warunków życia mieszkańców Podkarpackiego sprowadza się przede wszystkim do analizy dwóch pojęć, tj. poziomu i jakości życia. Ocena tych zjawisk zależy w dużej mierze od wskaźników przyjętych do analizy. Jeśli posłużymy się np. grupami wskaźników wyodrębnionymi przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (dochody ludności, sytuacja mieszkaniowa ludności, pośrednie miary konsumpcji, sieć handlowa, możliwość edukacji i kształcenia, dostęp do kultury, ochrona zdrowia, stan transportu i komunikacji)⁹ to okaże się, że województwo podkarpackie posiada stosunkowo niską pozycję w Polsce. W zasadzie w każdej grupie tych wskaźników, podkarpackie wypada słabiej, zajmując przeważnie końcowe miejsca w tabeli województw. Do najbardziej widocznych należą jednak niskie dochody ludności, które nie tylko obniżają poziom życia, ale przede wszystkim osłabiają stymulującą rolę wewnątrz regionalnego popytu, który jest istotnym czynnikiem rozwojowym.

⁶ Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2006 str. 60-61.

⁷ Rocznik Statystyczny Województw 2006 str. 139.

⁸ Rocznik Statystyczny Województw 2006 str. 648.

⁹ Dobór wskaźników dokonano w oparciu o typologię zaprezentowaną w opracowaniu IBnGR: *Regiony Polski. Województwo podkarpackie*, praca zbiorowa pod red. W. Dziemianowicza, Gdańsk-Warszawa 2000, s. 4 oraz s. 116.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki dotyczące materialnych i cywilizacyjnych warunków życia ludności w województwie podkarpackim według stanu na 31. XII. 2005 r.

Grupy wskaźników	Wskaźniki szczegółowe	Polska	województwo	lokata
Dochody ludności	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)	2 360,62	2 001,53	16
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto (z pozarolniczego systemu ubezpieczeń) (zł)	1 170,74	955,13	16
Sytuacja mieszkaniowa ludności	Mieszkania na 1000 ludności	334,8	286,7	16
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23,2	22,1	14
Sieć handlowa	Liczba ludności na 1 sklep	99	105	11
Możliwość edukacji i kształcenia	Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	505,8	352,7	15
Dostęp do kultury	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	252	91	16
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych na 1000 ludności	3 701	3 730	7
Ochrona zdrowia	Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach ogólnych	213	237	13
	Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1 921	1 696	5
Stan transportu i komunikacji	Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności	323	299	10
	Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności	308,3	253,5	15
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km	81,2	78,6	9
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² w km	6,3	5,2	12

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2006 s.129-135 i 620, Warszawa 2006

1.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na tworzenie miejsc pracy zarówno w istniejących i nowopowstających podmiotach gospodarczych, jak też na samozatrudnienie. Szczególnie istotną rolę w kreowaniu miejsc pracy odgrywają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec roku 2005 r. w województwie podkarpackim, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 139 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) tj. o 10,8 % więcej niż w roku 1999, ale o 0,4 % mniej niż w 2004 roku. Przeważająca większość podmiotów (132,9 tys. tj. 95,6 %) znajdowała się w sektorze prywatnym (w kraju 96,2 %) ¹⁰. Wśród podmiotów z tego sektora 81,5 % (tj. 108,4 tys.) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – głównie handlową, budowlaną i produkcyjną, a 72,7 % (prawie $\frac{3}{4}$) tej grupy podmiotów stanowiły firmy jednoosobowe. W rejestrze REGON zarejestrowanych było również 10 320 spółek cywilnych, 5 822 spółki handlowe, 4 059 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 1 837 wspólnot mieszkaniowych, 779 spółdzielni oraz 172 fundacje. Wśród spółek handlowych 80,4 % stanowiły spółki kapitałowe, a 19,6 % spółki osobowe. Podmioty sektora publicznego (6,0 tys.) stanowiły 4,4 %. W końcu 2005 roku w województwie istniało 10 przedsiębiorstw państwowych tj. o 3 mniej niż w 2004 roku i o 81 mniej niż w roku 1999.

Podmioty według wielkości. W województwie podkarpackim dominują przedsiębiorstwa małe, dostarczające produkcji na rynki lokalne - w 2005 roku 94,7 % ogółu zarejestrowanych

¹⁰ Rocznik Statystyczny Województw 2006 r. str. 657.

podmiotów to podmioty, w których pracowało 9 osób i mniej, 4,4 % stanowiły podmioty zatrudniające 10 – 49 osób, 0,8 % zatrudniające 50 – 249 osób, a tylko 0,1 % podmiotów zatrudniających 250 osób i więcej.¹¹

Tabela 3. Struktura wielkości podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2005 r.

Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
100,0 %	94,7	4,4	0,8	0,1

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Rzeszowie.

Najwięcej osób pracowało w podmiotach najmniejszych (o liczbie pracujących 9 i mniej) tj. 36,6 % ogółu pracujących oraz w podmiotach o liczbie pracujących 250 i więcej (24,5 %).

Tabela 4. Struktura pracujących w podmiotach gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2005 r.

Ogółem	W podmiotach o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
100,0 %	36,6	20,6	18,3	24,5

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Rzeszowie.

Podmioty według branży. Większość podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2005 roku w województwie podkarpackim stanowiły podmioty usługowe należące do sekcji PKD „Handel i naprawy” (47 466 podmiotów tj. 34,1 % ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz sekcji „Obsługa nieruchomości i firm; nauka” (18 426 podmiotów tj. 13,3 % ogółu). Podmioty zarejestrowane w sekcji „Przemysł” stanowiły 10,6 % (14 719) wszystkich zarejestrowanych w województwie podmiotów.

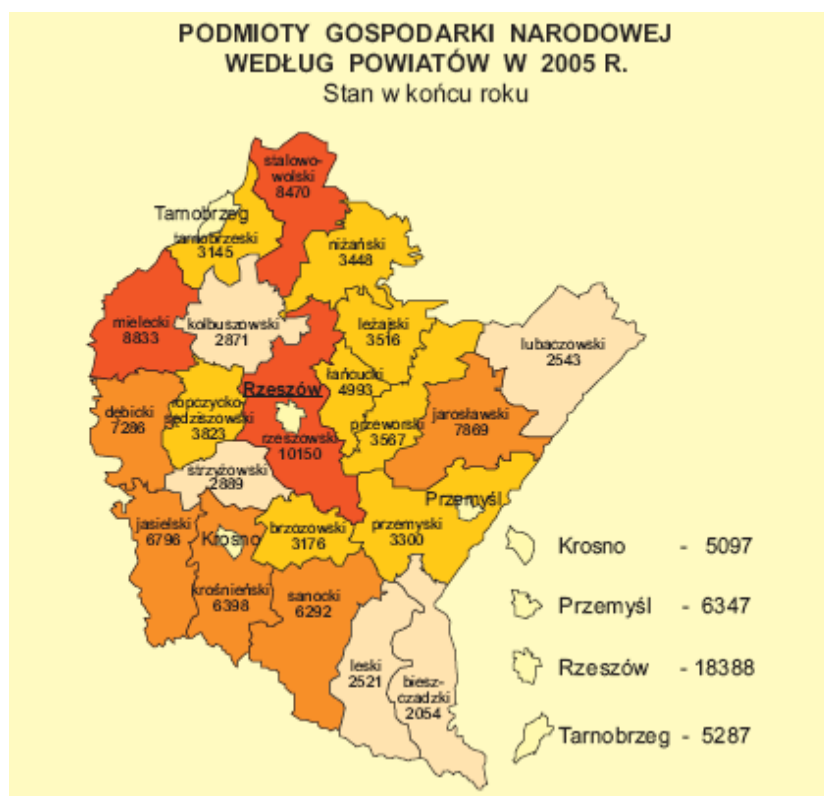
¹¹ Na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Rzeszowie pt. ”Podmioty Gospodarki Narodowej Zarejestrowane w Rejestrze REGON w woj. Podkarpackim w 2005 r. www.stat.gov.pl/urzedz/regon/06.pdf.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie podkarpackim według wybranych sekcji PKD w 2005 r.

Sekcja PKD	Liczba podmiotów	% udział
Przemysł	14 719	10,6
Budownictwo	13 621	9,8
Handel i naprawy	47 466	34,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9 677	7,0
Obsługa nieruchomości i firm	18 426	13,3
Edukacja	4 889	3,5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	6 269	4,5
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	10 274	7,4
Pozostałe	13 718	9,9
Razem	139 059	100

Źródło: Biuletyn Statystyczny Woj. Podkarpackiego IV kwartał 2005 s. 53

Rozmieszczenie terytorialne. Większa liczba przedsiębiorstw działa na terenach gdzie są odpowiednie rynki zbytu, wykwalifikowana siła robocza, dostęp do wyspecjalizowanych usług i środków finansowych, a infrastruktura jest lepiej rozwinięta. Takie korzystne warunki funkcjonowania przedsiębiorstw występują najczęściej w granicach aglomeracji miejskich oraz na ich obrzeżach. Znajduje to również swoje odzwierciedlenie w województwie podkarpackim. Na koniec 2005 roku najwięcej zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych odnotowano w następujących powiatach województwa podkarpackiego: mieście Rzeszowie (18 388), powiecie rzeszowskim (10 150), powiecie mieleckim (8 833), powiecie stalowowolskim (8 470). Najmniej podmiotów gospodarczych było na terenie powiatów: bieszczadzkiego (2 054), leskiego (2 521) i lubaczowskiego (2 543).

Biorąc pod uwagę wskaźnik, jakim jest liczba przedsiębiorstw przypadających na 10 tys. mieszkańców do najbardziej „nasyconych” przedsiębiorstwami powiatów, zaliczyć należy miasta: Rzeszów (1 086), Krosno (1 035), Przemyśl (974), Tarnobrzeg (965) oraz powiaty: bieszczadzki (996) i leski (830). Najmniejsze wartości tego wskaźnika odnotowano w powiatach głównie o charakterystyce rolniczej takich jak : przeworski (394), lubaczowski (407), przemyski (410) i strzyżowski (440). Pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. ludności województwo nasze zajmuje 16 miejsce w kraju (w kraju przypada średnio 948 podmiotów na 10 tys. ludności zaś w naszym województwie 663).¹²

Przemysł. Charakterystyczną cechą przemysłu naszego województwa jest jego znaczna koncentracja, która sprzyja nadmiernej podatności na wahania koniunktury. Największy udział w produkcji przemysłowej województwa w 2004 r. (wg wartości produkcji sprzedanej) miały produkcja wyrobów gumowych i tworzyw sztucznych (12,9% ogółu produkcji) oraz produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, której udział wyniósł 11,1%. W dalszej kolejności plasowała się produkcja artykułów spożywczych i napojów z udziałem 8,8%, a także produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny (8,4%). Dominującą rolę wśród podmiotów branży innowacyjnej i wysokich technologii zajmuje przemysł lotniczy, zwłaszcza w ramach tzw. Doliny Lotniczej z wiodącą rolą WSK PZL Rzeszów S.A. Duże znaczenie w zakresie wdrażania najnowszych technologii mają m.in. takie firmy jak: Zelmer S.A., Delphi Krosno S.A., T.C. Dębica S.A., Asseco Poland S.A., Krośnieńskie Huty Szkła Krosno S.A., ICN Polfa Rzeszów S.A., Huta Stalowa Wola. Pomimo istnienia i sprawnego funkcjonowania nowoczesnych i innowacyjnych firm, wciąż w zbyt małym zakresie wykorzystywany jest własny potencjał naukowo – techniczny regionu. W warunkach gospodarki rynkowej nadal najlepsze efekty osiągają przedsiębiorstwa sprywatyzowane oraz podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Zwłaszcza firmy z udziałem inwestorów zagranicznych mają znacznie większą dynamikę wzrostu przychodów, w porównaniu do tempa wzrostu przychodów ogółem w podstawowych działach gospodarki województwa. W procesach transformacji gospodarki województwa istotny problem stanowi restrukturyzacja dawnych dużych przedsiębiorstw monoprodukcyjnych, przede wszystkim w sektorach przemysłu hutniczego (Huta Stalowa Wola), wydobywczego (Siarkopol-Tarnobrzeg) oraz zbrojeniowego (m.in. WSK-PZL-Mielec). Trudności w przemyśle wydobywczym spowodowane są wyczerpaniem się zasobów kopalin ropy naftowej (w okolicach Jasła i Krosna), a także spadkiem popytu na siarkę na rynku międzynarodowym. Natomiast przedsiębiorstwa przemysłu metalowego i elektromaszynowego nie okazały się dostatecznie elastyczne w dostosowaniu swojej oferty i struktury organizacyjnej do zmienionych warunków funkcjonowania. Przedsiębiorstwa borykają się również z problemami przerostu zatrudnienia oraz załamaniem się popytu na rynku krajowym i zagranicznym, zwłaszcza rynku wschodnim. Skomplikowany proces restrukturyzacji przedsiębiorstw skutkuje często pogarszającą się ich sytuacją ekonomiczną związaną ze spadkiem produkcji i zatrudnienia, a także niejednokrotnie procesami likwidacyjnymi.

¹² Rocznik Statystyczny Województw 2006. s.99

1.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia

Aktywność zawodowa. Liczba ludności aktywnej zawodowo (tj. w wieku 15 lat i więcej) w województwie podkarpackim wynosiła na koniec IV kwartału 2005 roku 919 tys. W województwie podkarpackim aktywność zawodowa zróżnicowana była zarówno w przekroju płci, wieku, wykształcenia jak i w układzie miasto-wieś. Obserwowano wyższy współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn (59,4 %) niż kobiet (49,3 %), mieszkańców wsi (55,2 %) niż miast (52,5 %), osób w wieku 35-44 (87,4 %) oraz 25-34 lat (86,0 %) niż w pozostałych kategoriach wiekowych. Dla przykładu w grupie wiekowej 15-24 lat wyniósł on 30,5 %. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym. Na koniec IV kwartału 2005 r. wyniósł on w tej grupie osób 78,8 %. Wysokiemu współczynnikowi aktywności zawodowej w tej zbiorowości towarzyszył równie wysoki (w porównaniu do innych grup) wskaźnik zatrudnienia¹³, który w omawianym okresie wyniósł 69,8 %.¹⁴

Tabela 6 Współczynnik aktywności zawodowej w województwie podkarpackim według płci i miejsca zamieszkania w latach 1999 – 2005.

Wyszczególnienie	1999 (grudzień)	2000 (grudzień)	2001 (grudzień)	2002 (grudzień)	2003 (grudzień)	2004 (grudzień)	2005 (grudzień)
woj. podkarpackie	57,0	55,9	55,2	56,4	56,9	54,9	54,1
Miasta	55,3	54,3	54,3	54,0	54,1	52,0	52,5
Wieś	58,1	57,0	55,9	57,9	58,7	56,8	55,2
Mężczyźni	62,6	61,7	63,3	64,1	63,6	62,1	59,4
Kobiety	51,6	50,8	47,5	49,0	50,6	48,3	49,3

Źródło: Roczniki statystyczne województwa podkarpackiego z lat 2002-2006

Pracujący. Według stanu na koniec 2005 r. w województwie podkarpackim zanotowano 639 138 osób pracujących¹⁵, z tego 175 542 w sektorze publicznym i 463 596 w sektorze prywatnym. W rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie pracowały 158 904 osoby (24,9 %), w przemyśle i budownictwie 177 450 osób (27,8 %) zaś w usługach 302 784 osoby (47,3 %), w tym: 180 521 osób w sektorze usług rynkowych i 122 263 w usługach nierynkowych). Podkreślić należy, iż w naszym województwie utrzymuje się niska efektywność produkcji w rolnictwie. Wpływa na to znaczne rozdrobnienie gospodarstw oraz ich przeludnienie – stąd też na znaczną skalę występuje zjawisko bezrobocia ukrytego. Niekorzystnym zjawiskiem jest brak w województwie silnych podmiotów gospodarczych w branżach naukochłonnych o wysokim nasyceniu nowoczesną techniką. Fakt ten również wpływa na emigrację z regionu wysokokwalifikowanych kadr. W porównaniu do innych województw notuje się także niski poziom zatrudnienia w usługach, w tym szczególnie w usługach rynkowych. W województwie w usługach pracuje 47,3 % ludności (w tym w usługach rynkowych 28,2 %), podczas gdy w Polsce odsetek ten wynosi 55 % (w tym w usługach rynkowych 36,8 %).

¹³ Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

¹⁴ Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2006 str.141-142.

¹⁵ Rocznik Statystyczny Woj. Podkarpackiego 2005. Rzeszów 2006 str.143.

1.5. Oświata

W roku 1999 wprowadzona została w Polsce reforma szkolnictwa, w wyniku, której nastąpiły pewne zmiany w systemie edukacji. W roku szkolnym 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych wprowadzono 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa. W roku szkolnym 2002/2003 wprowadzono system szkół ponadgimnazjalnych, w skład, którego wchodzi: 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące, 3-letnie licea profilowane i 4-letnie technika oraz w roku szkolnym 2004/2005 – dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające. Ponadto od roku szkolnego 2003/2004 do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się także szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, które to szkoły do roku szkolnego 2002/2003 (w przypadku absolwentów – do roku szkolnego 2003/2004) zaliczono do ponadpodstawowych średnich szkół zawodowych. W związku ze stopniowym wprowadzaniem reformy szkolnictwa, obok szkół ponadgimnazjalnych (dla absolwentów gimnazjum) funkcjonują także – do zakończenia cyklu kształcenia – szkoły ponadpodstawowe (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej). Według danych na koniec 2005 r. liczba osób do 24 lat wynosiła w województwie podkarpackim 742 997, co stanowiło 35,4% ogółu ludności województwa. Porównując te dane z danymi z lat ubiegłych należy stwierdzić, iż liczba dzieci i młodzieży do 24 lat z roku na rok zmniejsza się (w 1999 r. liczba ta wynosiła 838 847 osób, a w 2004 758 647). Jeżeli chodzi o strukturę omawianej grupy ze względu na płeć to nieznacznie przeważają mężczyźni (51,1% ogółu), kobiety natomiast stanowiły 48,9% ogółu grupy. Jeżeli chodzi o strukturę tej grupy ze względu na miejsce zamieszkania to przeważają osoby zamieszkałe na wsi. Na koniec 2005 r. w woj. podkarpackim grupa dzieci i młodzieży do 24 lat zamieszkałych na wsi stanowiła 61,6 % ogółu (w mieście mieszkało 38,4% ogółu).

Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół

Liczba uczniów/studentów	Rok szkolny		
	2000/2001	2004/2005	2005/2006
Szkoły podstawowe	201 786	167 142	158 388
Gimnazja	72 706	102 407	99 416
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a	26 121	14 316	14 464
Licea ogólnokształcące ^b	50 112	43 912	44 289
Licea profilowane	X	13894	12049
Technika ^c	73 768	44 653	42 200
Szkoły policealne	9 233	13 290	14 619
Szkoły wyższe	61 099	78 589	78 394
Szkoły dla dorosłych	11 537	7 557	6 931

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi ponadgimnazjalnymi przysposabiającymi do pracy.

^b Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

^c Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2006, str. 213-215.

Ważnym wskaźnikiem dotyczącym edukacji jest współczynnik skolaryzacji netto¹⁶. Poniższa tabela przedstawia współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2005/2006 dla woj. podkarpackiego w porównaniu do kraju.

Tabela 8. Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2005/2006

	Wychowanie przedszkolne ^a w % ludności w wieku 6 lat	Uczniowie szkół				studenci szkół wyższych ^b w % ludności w wieku 19-24 l.
		podstawowych w % ludności w wieku 7-12l.	gimnazjów w % ludności w wieku 13-15 l.	ponadpodstaw. i ponadgimna. w % ludności w wieku 13-18	policealnych w % ludności w wieku 19-21 lat	
Polska	97,6	98,1	95,8	90,3	9,8	38,0
Podkarpackie	96,4	97,0	95,8	92,5	8,6	27,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z „Rocznika statystycznego województwa 2006”, str. 525

a) dot. dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach;

b) bez studentów studiów eksternistycznych oraz cudzoziemców

Sieć szkół

Analizując dane dotyczące sieci szkół na terenie woj. podkarpackiego na przestrzeni ostatnich kilku lat można zauważyć, że spośród ogółu szkół blisko 47% to szkoły podstawowe. W roku szkolnym 2005/2006 liczba szkół w woj. podkarpackim wynosiła ogółem 2 527, z czego 1 181 stanowiły szkoły podstawowe (w roku szkolnym 2000/2001 liczba szkół wynosiła 2 615, z czego szkoły podstawowe stanowiły 1 295). Ponad jedna piąta ogółu szkół w województwie to gimnazja (541 w roku szkolnym 2005/2006), 7,4% stanowiły technika, a 6% szkoły policealne. Dokładne dane dotyczące liczby poszczególnych rodzajów szkół w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Sieć szkół w województwie wg organów prowadzących

Typ szkoły	Rok szkolny		
	2000/2001	2004/2005	2005/2006
Szkoły podstawowe	1295	1192	1181
Gimnazja	451	535	541
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a	121	118	115
Licea ogólnokształcące ^b	109	135	139
Licea profilowane	x	96	86
Technika ^c	412	216	186
Szkoły policealne	108	132	151
Szkoły wyższe	11	17	17
Szkoły dla dorosłych	108	116	111

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi ponadgimnazjalnymi przysposabiającymi do pracy.

^b Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

^c Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2006, str. 213-215.

¹⁶ Współczynnik skolaryzacji netto – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Uczniowie szkół zasadniczych zawodowych

W roku szkolnym 2005/2006 w woj. podkarpackim do szkół zasadniczych zawodowych uczęszczało 14 464 uczniów (o 148 więcej niż w poprzednim roku szkolnym). W roku szkolnym 2004/05 zasadnicze szkoły zawodowe opuściło 4 327 absolwentów, tj. o 2 418 osób więcej niż w poprzednim roku szkolnym.

Tabela 10. Uczniowie i absolwenci szkół zasadniczych zawodowych w woj. podkarpackim

	Uczniowie			Absolwenci		
	2000/01	2004/05	2005/06	2000/01	2003/04	2004/05
Zasadnicze szkoły zawodowe ^a	26 121	14 316	14 464	9 530	1 909	4 327

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2006, str. 213.

Uczniowie szkół średnich

W roku szkolnym 2005/06 do liceów ogólnokształcących na Podkarpaciu uczęszczało 44 289 uczniów (o 377 więcej niż w roku poprzednim), a do liceów profilowanych uczęszczało 12 049 uczniów (o 1845 mniej niż w roku ubiegłym). Z kolei w roku szkolnym 2004/05 licea ogólnokształcące opuściło 14 265 absolwentów (o 961 więcej niż w roku poprzednim). Licea profilowane opuściło 4 599 absolwentów. Jeśli chodzi o technika to do tego typu szkół w roku szkolnym 2005/06 uczęszczało 42 200 uczniów (o 2 453 mniej niż w roku poprzednim), opuściło je zaś w roku 2004/05 12 486 absolwentów. W ostatnim okresie można zaobserwować niewielki wzrost liczby uczniów w liceach ogólnokształcących, natomiast w technikach ich spadek.

Tabela 11. Uczniowie i absolwenci szkół średnich w woj. podkarpackim

	Uczniowie			Absolwenci		
	2000/01	2004/05	2005/06	2000/01	2003/04	2004/05
Licea ogólnokształcące ^a	50 112	43 912	44 289	10 599	13 304	14 265
Licea profilowane	x	13 894	12 049	x	x	4 599
Technika ^b	73 768	44 653	42 200	14 175	17 235	12 486

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

^b Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: Rocznik statystyczny województwa podkarpackiego 2006, str. 214.

Szkolnictwo wyższe

Ważną rolę w rozwoju zasobów intelektualnych regionu odgrywa sieć wyższych uczelni, przygotowująca kadry wysoko wykwalifikowanych pracowników. W porównaniu do kraju potencjał edukacyjny województwa podkarpackiego jest niewielki, chociaż w ostatnich latach można zaobserwować rozwój szkolnictwa wyższego (szczególnie niepublicznego). Świadczy

o tym głównie wzrastająca liczba uczelni oraz liczba studentów. W latach 1999-2005 liczba studentów w Polsce wzrosła z 1,4 mln do ponad 1,9 mln, na terenie woj. podkarpackiego natomiast z 51,9 tys. do 78,4 tys. Mimo to woj. podkarpackie w dalszym ciągu znajduje się prawie na samym końcu, jeśli chodzi o liczbę studentów szkół wyższych przypadających na 10 tys. ludności. W 2005 roku wskaźnik ten dla Polski wynosił 505,8, dla województwa natomiast 352,7 co dało nam 15 miejsce w kraju. W roku akademickim 2005/2006 w naszym regionie funkcjonowało 17 uczelni, które stanowiły 3% ogólnej liczby szkół wyższych w Polsce. Pod względem liczby uczelni woj. podkarpackie zajmuje 12 miejsce w kraju. Wyprzedzają go województwa podlaskie (19 uczelni) i lubelskie (20 uczelni), za nim zaś pozostają województwa: świętokrzyskie (14), warmińsko-mazurskie (9), lubuskie (8) i opolskie (6). W województwie podkarpackim wg stanu na koniec listopada 2005 r. studiowało 78 394 osoby, z tego 40 567 to studenci studiów dziennych, a 37 717 to studenci studiów zaocznych. W porównaniu do ubiegłego roku akademickiego liczba studentów spadła o 195 osób (w roku 2004/2005 w województwie studiowało 78 589 osoby). W siedmiu funkcjonujących w naszym województwie wyższych szkołach państwowych studiowało w ubiegłym roku akademickim 51 797 osób (o 2195 mniej niż w roku poprzednim), co stanowiło 66,1% ogółu studentów. W pozostałych dziesięciu uczelniach niepaństwowych kształciło się 26 597 osób (o 2000 więcej niż w roku poprzednim), co stanowiło 33,9% ogółu studentów województwa.

1.6. Turystyka i rekreacja

Obszar województwa podkarpackiego jest bardzo atrakcyjny pod względem turystycznym. Świadczyć o tym mogą przede wszystkim:

- liczne tereny podgórskie i górskie z malowniczym, naturalnym krajobrazem;
- duże kompleksy leśne;
- interesująca, bogata flora i fauna;
- liczne, a często unikatowe zabytki kultury materialnej;
- bogaty folklor, oparty na wielokulturowym dziedzictwie regionu;
- zasobne źródła wód mineralnych i leczniczych;
- liczne gatunki zwierzyny łownej i obfitość ryb.

Pomimo zróżnicowanej standardem, często niewystarczającej infrastruktury turystycznej, walory i atrakcje turystyczne przyciągają turystów do województwa. Region jest znany w Polsce z kultury i sztuki ludowej. Znaczną wartość dla kultury materialnej regionu stanowi tradycyjne budownictwo drewniane, obejmujące zabytkowe obiekty sakralne (kościóły i cerkwie) oraz coraz rzadsze zagrody mieszkalne. O jakości walorów przyrodniczo-krajobrazowych świadczy istnienie dwóch parków narodowych: Bieszczadzkiego i Magurskiego oraz licznych parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. Istotnym czynnikiem rozwoju turystyki są wody mineralne w znanych uzdrowiskach: Iwonicz Zdrój, Rymanów Zdrój, Horyniec Zdrój, Polańczyk Zdrój oraz wody lecznicze w Komańczy, Czarnej, Lesku, Rudawce Rymanowskiej, Krośnie, Rabem i innych miejscowościach. W ciągu ostatnich trzech lat powstały nowe tematyczne szlaki turystyczne: Szlak Architektury Drewnianej (łączna długość tras – 1200 km), szlak rowerowy „Zielony Rower” (ponad 900 km), Szlak Gniazd Rodowych Lubomirskich (całkowita długość szlaku w Podkarpackim i na Słowacji – 488 km), Szlak Dobrego Wojaka Szwejka (długość szlaku w Polsce – 200 km), Szlak „Śladami Aleksandra Fredry” (o długości 450 km), Szlak Garncarski, Polsko – Słowacki Szlak Świętyń Karpackich, Szlak Naftowy (prowadzący z Jasła do Lwowa), Szlak

Forteczny, liczne szlaki rowerowe, ścieżki przyrodniczo-edukacyjne. Wyraźnie poprawia się sytuacja dotycząca oferty zimowej. Podkarpackie dysponuje ponad 40 wyciągami narciarskimi, w tym czterema wyciągami krzesełkowymi: na Laworcie k. Ustrzyk Dolnych, w Puławach k. Rymanowa oraz dwoma w Przemyślu. Działalność turystyczna w województwie koncentruje się przede wszystkim na terenie obszaru południowego. Najlepszą infrastrukturę turystyczną posiadają powiaty: bieszczadzki, leski, sanocki, krośnieński, jasielski oraz miasta Przemyśl i Rzeszów. Niewiele obiektów noclegowych jest w powiatach: brzozowskim, kolbuszowskim, przeworskim i strzyżowskim. Schroniska turystyczne znajdują się w powiatach: bieszczadzkim, leskim i sanockim. Jest to związane z ruchem turystycznym na terenie Bieszczad i Beskidu Niskiego. Wymienione tereny są tradycyjnie odwiedzane przez uprawiających turystykę aktywną. Sanatoria są skoncentrowane w powiatach: krośnieńskim, leskim i lubaczowskim. W roku 2005 województwo podkarpackie posiadało 312 obiektów noclegowych o zróżnicowanym standardzie (w 2004 r. - 294), w tym: schroniska młodzieżowe i turystyczne (49), hotele, motele i pensjonaty (62), ośrodki wczasowe (20) oraz domy wycieczkowe (8). Dobrze rozwijającą się formą turystyki jest agroturystyka. W roku 2004 liczba zarejestrowanych gospodarstw wyniosła 570. Przewodzą pod tym względem powiaty, to: leski, sanocki, krośnieński, bieszczadzki, przemyski, jasielski, lubaczowski. Bardzo dobre warunki dla rozwoju tej działalności mają również powiaty: brzozowski, strzyżowski i przeworski.

2. Ogólna charakterystyka bezrobocia

2.1. Zmiany liczby bezrobotnych w czasie

Pomimo notowania w ostatnich latach spadkowych tendencji rejestrowanego bezrobocia w naszym województwie, głównym zagrożeniem w społecznym odbiorze jest jeszcze nadal jego zbyt wysoki poziom.

Cechy charakterystyczne bezrobocia w województwie to:

- duże zróżnicowanie przestrzenne o znacznej rozpiętości stopy bezrobocia pomiędzy powiatami;
- wysoki udział bezrobotnych mieszkających na wsi wśród ogółu bezrobotnych wynoszący ponad 63 %;
- stosunkowo wysoki odsetek bezrobotnych kobiet – stanowią one ponad połowę ogółu bezrobotnych, a tempo spadku bezrobocia wśród kobiet jest zdecydowanie niższe niż mężczyzn;
- duża skala bezrobocia ludzi młodych. Od kilku lat poziom bezrobocia wśród ludzi młodych (18-34 lata) utrzymywał się w pobliżu 60%, choć ostatnio można zauważyć pewien spadek do poziomu blisko 54%;
- znaczny udział wśród ogółu bezrobotnych osób o niskim poziomie kwalifikacji (osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej stanowią od kilku lat prawie 2/3);
- utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie długotrwałe – osoby pozostające w rejestrach urzędów pracy ponad 12 miesięcy stanowią ponad połowę bezrobotnych, w tym 38% oczekuje na pracę powyżej 24 miesiące). Z tej grupy ludzie przechodzą w sferę dezaktywacji;

- bardzo niski obecnie odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotni uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych (prawie 11 %), co podkreśla tylko fakt bliskości pomiędzy stanem bezrobocia, a sytuacją ubóstwa.

W latach 1999-2001 (pomijając wahania sezonowe) liczba bezrobotnych na terenie województwa podkarpackiego wzrastała. Natomiast od 2002 roku obserwuje się systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 12. Zmiany w liczbie bezrobotnych w latach 1999-2006

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych ogółem	Wzrost/ spadek do roku poprzedniego	w tym: bezrobotne kobiety	Wzrost/ spadek do roku poprzedniego
1998	137 367	-	77 793	-
1999	164 692	+ 27 325	87 827	+ 10 034
2000	182 168	+ 17 476	97 270	+ 9 443
2001	195 173	+ 13 005	100 472	+ 3 202
2002	187 519	- 7 654	93 772	- 6 700
2003	182 497	- 5 022	92 598	- 1 174
2004	170 293	- 12 204	88 723	- 3 875
2005	163 956	- 6 337	87 626	- 1 097
2006	145 246	- 18 710	81 490	- 6 136

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Na koniec 2006 roku w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 145 246 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2005 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 18 710 osób. W poszczególnych miesiącach występowały sezonowe zmiany w liczbie bezrobotnych. Po wzroście w styczniu (z 163 956 w grudniu 2005 r. do 169 289), oraz lutym (do 169 804 osób) od marca do października notowano co miesiąc spadek liczby bezrobotnych. Następnie podobnie jak w latach ubiegłych, ze względu na zakończenie okresu robót sezonowych, zanotowano wzrost w listopadzie i grudniu. W porównaniu do stanu z końca poprzedniego roku, w 2006 roku zmniejszenie liczby bezrobotnych nastąpiło we wszystkich powiatach. Największy spadek liczby bezrobotnych zanotowano w powiatach: mieleckim (o 1 623), rzeszowskim (o 1 619), dębickim (o 1 446), jasielskim (o 1 426), stalowowolskim (o 1 108) i krośnieńskim (o 1 051 osób).

Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2006 r. wynosiła 16,5 % (w kraju 14,9%). W końcu 2005 roku 18,4 %, a w kraju 17,6 %. Rozpiętość między najwyższą a najniższą stopą bezrobocia w naszym województwie wyniosła w grudniu 2006 roku 20,3 pkt. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: bieszczadzkim (27,1%), brzozowskim (25,6 %), leskim (25,0 %), strzyżowskim (23,9 %) i niżańskim (21,4 %). Najniższą natomiast w Krośnie (6,8 %), Rzeszowie (8,3 %) oraz powiatach: stalowowolskim (12,5 %) i mieleckim (13,0 %). Stopę bezrobocia wyższą niż średnia w województwie zanotowano w 15 powiatach, a w jednym tj. dębickim równą średniej wojewódzkiej. Charakterystyczną cechą bezrobocia na Podkarpaciu jest tendencja sezonowych wahań liczby bezrobotnych. Od pory roku uzależnione jest natężenie prac rolnych i budowlanych, stąd też w miesiącach letnich otwiera się rynek prac sezonowych, co z kolei wpływa na zmniejszenie liczby osób pozostających bez pracy. Z drugiej jednak strony miesiące letnie charakteryzują się zwiększonym napływem do urzędów pracy absolwentów szkół, powiększających szeregi zarejestrowanych bezrobotnych. Bilans bezrobotnych w poszczególnych latach przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 13. „Napływ” i „odpływ” bezrobotnych w województwie podkarpackim w latach 1999-2006

Lata	„napływ” bezrobotnych	„odpływ” bezrobotnych	w tym z powodu podjęcia pracy
1999	153 490	126 165	63 879
2000	142 680	125 204	64 361
2001	135 323	122 318	60 445
2002	135 537	143 191	67 646
2003	138 253	143 275	70 954
2004	140 416	152 620	72 338
2005	151 774	158 111	69 648
2006	146 921	165 631	73 626

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Analizując „napływ” i „odpływ”¹⁷ osób bezrobotnych będących w ewidencji urzędów pracy w roku 2006 należy stwierdzić, iż:

- w okresie 12 miesięcy 2006 roku w powiatowych urzędach pracy zarejestrowało się ogółem 146 921 bezrobotnych (w 2005 roku 151 774 osoby). Tradycyjnie już w zdecydowanej większości były to osoby powracające do ewidencji po raz kolejny, czyli już wcześniej bezrobotne. Po raz kolejny zarejestrowało się 113 629 osób tj. 77,3 % ogółu napływu (natomiast po raz pierwszy 33 292 tj. 22,7 %). Powtórne rejestracje dotyczyły głównie osób, które po okresie krótkotrwałego zatrudnienia powracały do ewidencji urzędów pracy, gdyż pracodawcy nie oferowali im stałych miejsc pracy,
- wśród ogólnej liczby nowo zarejestrowanych kobiety stanowiły 47,2 % (69 306 kobiet), zamieszkali na wsi 58,5 % (85 979 osób), poprzednio pracujący 63,7 % (93 583 osoby), posiadający prawo do zasiłku 24,1 % (35 429 osób), a osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy 1,3 % (1 877 osób),
- w 2006 roku najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w powiatach:
 - dębickim (9 422 osoby),
 - rzeszowskim (9 012),
 - Rzeszowie (8 989),
 - jasielskim (8 543),
 - mieleckim (8 419),
 - jarosławskim (8 117).
- najmniej bezrobotnych zarejestrowało się natomiast w:
 - bieszczadzkim (2 255 osób),
 - leskim (2 477),

¹⁷ „napływ” tj. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w danym okresie w urzędach pracy, a „odpływ” tj. liczba osób wyłączonych w danym okresie z ewidencji PUP.

- Krośnie (3 109),
 - Tarnobrzegu (3 669),
 - tarnobrzeskim (3 796).
- drugi element obrazujący dynamikę bezrobotnych to liczba osób, które tracą status bezrobotnego. W okresie 2006 roku z ewidencji urzędów pracy wyłączono 165 631 (w analogicznym okresie 2005 r. 158 111) bezrobotnych z tego 44,5 % (tj. 73 626 osób) z tytułu podjęcia pracy. Spośród ogółu wyłączeń z tytułu podjęcia pracy 9 673 osoby tj. 13,1 % uzyskały zatrudnienie w ramach miejsc pracy subsydiowanych z Funduszu Pracy (w analogicznym okresie 2005 r. 12 386 osób tj. 17,8 %).
 - najwięcej bezrobotnych wyrejestrowano w następujących powiatach:
 - dębickim (10 868 osób),
 - rzeszowskim (10 631),
 - mieleckim (10 042),
 - jasielskim (9 969),
 - Rzeszowie (9 668).
 - najmniej natomiast w powiatach:
 - bieszczadzkim (2 448 osób),
 - leskim (2 640),
 - Krośnie (3 563),
 - Tarnobrzegu (4 320),
 - tarnobrzeskim (4 358).
 - częstym powodem wyłączenia z ewidencji było również nie potwierdzenie przez bezrobotnych ustawowego obowiązku gotowości do podjęcia pracy. Z tego powodu wyłączono 55 796 osób tj. 33,7 % ogólnej liczby wyrejestrowanych (w analogicznym okresie 2005 r. 36, 5 %).
 - w okresie 2006 roku „odpływ” bezrobotnych był większy od „napływu” o 18 710 osób.

2.2. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Z ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec grudnia 2006 roku bezrobotnych, 15 327 posiadało prawo do pobierania zasiłku. Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych stanowili 10,6 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2005 r. liczba zasiłkobiorców zmniejszyła się o 2 720 osób. Głównym tego powodem był wzrost liczby bezrobotnych, którzy nie spełniali ustawowych kryteriów do przyznania prawa do zasiłku.

Najniższy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zanotowano w powiatach:

- Przemyślu (7,2 %),
- jasielskim (7,6 %),
- jarosławskim i lubaczowski (po 7,7 %),
- leżajski (7,9 %).

Najwyższy natomiast w powiatach:

- leskim (19,8 %),
- brzozowskim i strzyżowskim (po 17,7 %),
- niżańskim (15,8 %),
- bieszczadzkim (15,5 %).

2.3. Bezrobotni zamieszkali na wsi

W wyniku procesu transformacji systemowej oraz zaszłości historycznych wieś podkarpacka szczególnie mocno odczuła zjawisko bezrobocia. Osoby bezrobotne zamieszkałe na wsi stanowią od lat przewagę wśród ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Na koniec grudnia 2006 r. spośród ogółu bezrobotnych, 92 098 osób mieszkało na terenach wiejskich. Stanowiły one 63,4 % ogółu bezrobotnych. W porównaniu ze stanem z końca ubiegłego roku liczba bezrobotnych zamieszkających na wsi zmniejszyła się o 11 704 osoby. Z ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkających na wsi kobiety stanowiły 55,2 % (tj. 50 809 osób).

Tabela 14. Bezrobotni zamieszkali na wsi w województwie podkarpackim w latach 1999-2006

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: bezrobotnych zamieszkających na wsi	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych
1999	164 692	106 870	64,9
2000	182 168	117 603	64,6
2001	195 173	124 401	63,7
2002	187 519	118 247	63,0
2003	182 497	115 117	63,1
2004	170 293	107 919	63,4
2005	163 956	103 802	63,3
2006	145 246	92 098	63,4

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkających na wsi zanotowano w powiatach:

- przemyskim (100,0 %),
- brzozowskim (91,2 %),
- krośnieńskim (89,5 %),
- strzyżowskim (87,6 %).

Najniższy, zaś w powiatach:

- stalowowolskim (42,1 %),
- mieleckim (54,1 %),
- sanockim (56,8 %),
- bieszczadzkim (60,8 %).

Wśród bezrobotnych zamieszkających na wsi 10,8 % posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 10,8 % gospodarstwo rolne, którego powierzchnia nie przekraczała 2 ha przeliczeniowych. Bezrobotni zamieszkali na wsi to przede wszystkim osoby młode w wieku do 34 lat (55,8 % ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich), posiadające głównie wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej (65,6 %) oraz nie mające

doświadczenia zawodowego (33,6 % spośród nich posiada staż pracy maksymalnie do 5 lat, a 30,5 % dotychczas w ogóle nie pracowało). Osoby te również długo pozostają w ewidencji urzędów pracy – 54,2 % bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy, z tego 39,6 % powyżej 24 miesięcy.

2.4. Struktura bezrobocia

Bezrobotni wg płci

Na koniec 2006 roku bezrobotne kobiety stanowiły 56,1 % (tj. 81 490 osób) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2005 r. liczba ich zmniejszyła się o 6 136. Mężczyźni stanowili natomiast 43,9 % ogółu zarejestrowanych tj. 63 756 osób.

Najwyższy udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano w powiatach:

- mieście Krośnie (62,6 %),
- stalowowolskim (62,1 %),
- mieleckim (61,8 %),
- krośnieńskim (59,9 %).

Najniższy natomiast w powiatach:

- lubaczowskim (50,5 %),
- jarosławskim (50,8 %),
- przemyskim (51,7 %),
- łańcuckim (52,3 %).

Tradycyjnie już sytuacja kobiet na rynku pracy jest bardziej niekorzystna niż mężczyzn. Bezrobotne kobiety to najczęściej osoby młode w wieku od 18 do 34 lat (56,8 % ogółu bezrobotnych kobiet), stosunkowo długo pozostające bez pracy (57,9 % ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy z tego prawie 43 % dłużej niż 2 lata). Trudności tych nie eliminuje ich wyższy poziom wykształcenia. Bezrobotne kobiety posiadały wyższy poziom wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie wyższe posiadało 8,5 % bezrobotnych kobiet i 4,8 % bezrobotnych mężczyzn, policealne i średnie zawodowe 28,2 % kobiet i 19,5 % mężczyzn, a średnie ogólnokształcące 11,1 % kobiet i 4,7 % mężczyzn. Bezrobotni mężczyźni przeważali wśród osób posiadających niższy poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 38,6 % bezrobotnych mężczyzn i 30,2 % kobiet, a gimnazjalne i poniżej 32,5 % zarejestrowanych mężczyzn i 22,0 % kobiet.

Bezrobotni wg wieku

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły zawsze osoby w wieku 25 do 34 lat, drugą natomiast osoby w wieku 18 do 24 lat. Od kilku lat można zaobserwować nieznaczny spadek w obu tych kategoriach, a wśród bezrobotnych mniej mobilnych zawodowo tj. powyżej 45 roku życia daje się zauważyć pewien wzrost.

Tabela 15. Struktura bezrobotnych według wieku w latach 1999-2006

Rok	Ogółem	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 i więcej
1999	100,0	33,6	31,6	23,5	10,	0,8	0,2
2000	100,0	32,8	31,0	23,6	11,6	0,8	0,2
2001	100,0	31,4	31,1	23,4	12,8	1,0	0,2
2002	100,0	29,5	31,7	23,4	13,9	1,2	0,2
2003	100,0	28,0	32,1	23,1	15,1	1,5	0,2
2004	100,0	26,3	32,1	23,0	16,5	1,9	0,3
2005	100,0	25,0	31,7	22,7	17,7	2,5	0,4
2006	100,0	23,0	30,9	22,6	19,6	3,4	0,5

Źródło : Wyliczenia własne na podstawie zał.1 sprawozdań o rynku pracy

Na koniec grudnia 2006 r. bezrobotni w wieku od 18 do 24 lat stanowili 23% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a w przedziale wiekowym 25-34 lat stanowili 30,9%. Łącznie stanowili oni 53,9 % ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych kobiet, osoby w tych kategoriach wiekowych tj. 18 do 34 lat stanowiły łącznie 56,9 %.

Tabela 16. Bezrobotni według wieku – stan na 31.12.2006 r.

wiek w latach	bezrobotni ogółem 31. 12. 2006	% bezrobotnych ogółem*	w tym: kobiety	% kobiet*
18-24	33 356	23,0	18 712	23,0
25-34	44 941	30,9	27 587	33,9
35-44	32 758	22,6	19 573	24,0
45-54	28 463	19,6	14 125	17,3
55-59	4 974	3,4	1 493	1,8
60-64	754	0,5	---	---
ogółem	145 246	100,0	81 490	100,0

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS– 01 – zał.1.

W ogólnej liczbie bezrobotnych przeważają ludzie młodzi (tj. do 34 lat). Oni również pozostają najdłużej w ewidencji urzędów pracy, stanowią około 43 % kategorii bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy. Najwyższy udział młodzieży w wieku 18-24 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano w powiatach:

- przeworskim (27,8 %),
- przemyskim (27,2 %),
- dębickim (26,8 %),
- leżajskim (26,3 %).

Najniższy natomiast w powiatach:

- Rzeszów (15,7 %),
- Przemyśl (17,7 %),
- Tarnobrzeg (18,1 %),
- Krosno (18,2 %).

Bezrobotni według wykształcenia

Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej. Łącznie na koniec grudnia

2006 r. stanowili oni 60,5 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Osoby posiadające niskie kwalifikacje zawodowe pozostają również najdłużej w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Stanowili oni ponad 69 % grupy bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Nieco mniej liczebną kategorią wśród bezrobotnych były natomiast osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, stanowiły one 24,4 % ogółu bezrobotnych. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym to grupa, której udział w populacji bezrobotnych wynosił 8,3 %.

Tabela 17. Bezrobotni według wykształcenia

poziomy wykształcenia	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2006	% bezrobotnych ogółem*	w tym: kobiety	% kobiet*
wyższe	9 953	6,9	6 904	8,5
policealne i średnie zawodowe	35 390	24,4	22 946	28,2
średnie ogólnokształcące	12 054	8,3	9 061	11,1
zasadnicze zawodowe	49 192	33,9	24 612	30,2
gimnazjalne i poniżej	38 657	26,6	17 967	22,0
Ogółem	145 246	100,0	81 490	100,0

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS- 01 – zał.1.

Najmniej z zarejestrowanych bezrobotnych legitymowało się wykształceniem wyższym tj. 6,9 % ogółu bezrobotnych. Podkreślić jednak należy, iż w ostatnich latach następuje wzrost tej kategorii bezrobotnych (na koniec 2004 r. stanowili oni 5,5 %, a 2005 roku 6,2 %). Bezrobotne kobiety posiadały wyższy poziom wykształcenia. Wykształcenie wyższe posiadało 8,5 % bezrobotnych kobiet, policealne i średnie zawodowe 28,2 %, a średnie ogólnokształcące 11,1 %.

Tabela 18. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w latach 1999-2006

Rok	Ogółem	Wyższe	Polic. i średn. zawod.	Średnie ogólnokształcące	Zasadn. zawo- dowe	Gimnazjalne i poniżej
1999	100,0	2,0	22,4	5,7	44,0	25,9
2000	100,0	2,7	22,2	5,8	40,2	29,1
2001	100,0	3,4	23,2	5,8	39,4	28,1
2002	100,0	4,2	23,5	5,9	39,1	27,3
2003	100,0	4,9	23,8	6,4	38,2	26,8
2004	100,0	5,5	24,6	6,9	36,4	26,6
2005	100,0	6,2	24,7	7,7	35,2	26,2
2006	100,0	6,9	24,4	8,3	33,9	26,6

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie zał.1 sprawozdań o rynku pracy

Bezrobotni według stażu pracy

Na koniec grudnia 2006 r. najliczniejszą grupę spośród bezrobotnych stanowiły osoby, które przed zarejestrowaniem się jeszcze nie pracowały (29 %), czyli nie posiadające żadnego doświadczenia zawodowego preferowanego przez pracodawców przy zatrudnianiu nowych pracowników. Staż pracy od 1 roku do 5 lat posiadało 19,4 %, a staż pracy do 1 roku 13,9 % bezrobotnych. Najmniej liczna grupa osób pozostająca w rejestrach powiatowych urzędów

pracy posiadała staż pracy powyżej 30 lat (1,1 %). W grupie bezrobotnych kobiet brakiem stażu pracy legitymowało się 31,9 %, stażem od 1 roku do 5 lat 18,1 %, a do 1 roku 15 %.

Tabela 19. Bezrobotni według stażu pracy

staż pracy w latach	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2006	% bezrobotnych ogółem*	w tym: kobiety	% kobiet*
do 1	20 164	13,9	12 250	15,0
od 1-5	28 187	19,4	14 749	18,1
od 5-10	19 263	13,3	10 761	13,2
od 10-20	22 299	15,4	12 756	15,7
od 20-30	11 525	7,9	4 596	5,6
30 i więcej	1 631	1,1	349	0,4
bez stażu pracy	42 177	29,0	26 029	31,9
Ogółem	145 246	100,0	81 490	100,0

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS- 01 – zał.1.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat można zauważyć spadek bezrobotnych posiadających staż pracy do 1 roku, 1-5 lat, 10-20 lat. Wzrost bezrobotnych natomiast nastąpił w kategoriach: 20-30 lat, ponad 30 lat oraz w kategorii bezrobotnych nie posiadających stażu pracy.

Tabela 20. Struktura bezrobotnych według stażu pracy w latach 1999-2006

Rok	Ogółem	do 1 roku	1- 5 lat	5 – 10 lat	10-20 lat	20 –30 lat	30 i więcej	bez stażu
1999	100,0	17,5	18,7	12,8	17,5	5,5	0,3	27,7
2000	100,0	17,0	20,9	12,3	16,3	6,3	0,3	26,8
2001	100,0	15,9	21,0	12,5	16,0	7,0	0,4	27,1
2002	100,0	14,7	21,1	13,1	16,1	7,3	0,6	27,1
2003	100,0	14,7	21,1	13,1	16,1	7,3	0,6	27,1
2004	100,0	14,1	20,6	13,5	15,7	7,4	0,6	28,1
2005	100,0	13,7	20,1	13,5	15,5	7,6	0,9	28,7
2006	100,0	13,9	19,4	13,3	15,4	7,9	1,1	29,0

Źródło : Wyliczenia własne na podstawie zał. 1 sprawozdań o rynku pracy.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Bezrobocie, a w szczególności bezrobocie długookresowe, pociąga za sobą negatywne skutki nie tylko natury ekonomicznej i społecznej, ale także psychologicznej. Z tej grupy osoby bezrobotne przechodzą w sferę dezaktywacji. Jest to zjawisko tym bardziej niepokojące, że osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy to najczęściej ludzie młodzi w wieku do 34 lat, o niskim poziomie wykształcenia, nie posiadające jeszcze w ogóle stażu pracy lub legitymujące się krótkim okresem zatrudnienia. W 2006 roku osoby oczekujące na zatrudnienie dłużej niż 12 miesięcy stanowiły łącznie 52,8 % ogółu bezrobotnych (z tego 38 % pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy), a w grupie bezrobotnych kobiet 57,9 % (z tego aż 42,9 % powyżej 24 m-cy).

Tabela 21. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

czas pozostawania bez pracy w miesiącach	bezrobotni ogółem stan na 31. 12. 2006	% bezrobotnych ogółem*	w tym: kobiety	% kobiet*
do 1	9 370	6,5	3 682	4,5
od 1 do 3	22 091	15,2	10 337	12,7
od 3 do 6	19 111	13,2	10 697	13,1
od 6 do 12	17 995	12,4	9 585	11,8
od 12 do 24	21 444	14,8	12 256	15,0
powyżej 24	55 235	38,0	34 933	42,9
Ogółem	145 246	100,0	81 490	100,0

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS– 01 – zał.1.

W porównaniu do poprzedniego roku zanotowano nieznaczny spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, przy czym w kategorii pozostających bez pracy od 1 do 2 lat nastąpił wzrost o 0,9%, wśród bezrobotnych powyżej 2 lat natomiast zanotowano spadek o 0,4%. Ponadto od kilku lat obserwuje się stopniowy wzrost bezrobotnych pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy.

Tabela 22. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w latach 1999–2006

Rok	Ogółem	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-24 m-cy	powyżej 24 m-ce
1999	100,0	7,5	13,4	14,7	19,2	18,1	27,1
2000	100,0	5,9	13,8	13,7	16,2	21,6	28,8
2001	100,0	6,0	12,4	12,4	15,0	20,5	33,8
2002	100,0	6,5	11,7	12,0	14,7	18,1	37,0
2003	100,0	6,6	12,8	11,8	13,3	17,0	38,5
2004	100,0	6,6	13,0	11,8	13,3	15,7	39,6
2005	100,0	6,6	14,1	13,7	13,3	13,9	38,4
2006	100,0	6,5	15,2	13,2	12,4	14,8	38,0

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie zał. 1 do sprawozdań o rynku pracy.

2.5 Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Na koniec 2006 roku populacja bezrobotnych, którzy pracowali przed zarejestrowaniem się w urzędach pracy wynosiła – 103 069 osób, tj. ok. 71% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do 2005 roku liczba tych osób zmniejszyła się o 13 770.

Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących:

- 66 131 osób (tj. 64,2 %) pracowało wcześniej w zakładach sektora prywatnego,
- 29 475 osób (tj. 28,6 %) w zakładach sektora publicznego,
- 7 463 osoby (tj. 7,2 %) w zakładach o niezidentyfikowanym rodzaju działalności (brak dokładnych danych w dokumentach przedłożonych w urzędach pracy).

Tabela 23. Bezrobotni poprzednio pracujący według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Wyszczególnienie	Bezrobotni poprzednio pracujący wg stanu na 31.12.2006r.	w tym: ze zwolnień z przyczyn dot. zakładu pracy	Oferty pracy zgłoszone w 2006 roku
Ogółem w tym wybrane sekcje:	103 069	4 392	48 819*
- przetwórstwo przemysłowe	28 303	1 941	9 864
- handel hurt. i detaliczny; naprawa pojazdów samochod. motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego	21 227	851	10 378
- budownictwo	9 928	304	5 487
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	7 192	67	7 162
- działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	5 533	112	3 245
- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	4 150	146	526
- obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem dział. gospodarczej	3 747	130	2 789
- ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3 122	117	2 775
- transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 942	181	1 330
- edukacja	2 385	46	2 489

* Wg sprawozdań MPiPS-01 w 2006 roku zgłoszono 48.932 oferty pracy, liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty, z realizacji których pracodawcy zrezygnowali. Źródło: Sprawozdanie GUS MPiPS-01.zał.2.

Najwięcej bezrobotnych pracowało poprzednio w zakładach pracy należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (27,5 %), handel i naprawy (20,6 %), budownictwo (9,6 %), administracja publiczna (7 %) oraz pozostała działalność usługowa, komunalna i indywidualna (5,4 %). Najmniej natomiast w zakładach pracy zaliczonych do sekcji: rybactwo 35 osób (tj. 0,03 %), górnictwo 396 osób (tj. 0,4 %) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę 563 osoby (tj. 0,5 %) ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących.

2.6. Bezrobotni według zawodów

Na koniec 2006 roku najwyższą liczbę bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów i specjalności (wg 2 cyfrowych kodów):

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 40 648 osób (tj. 28 %) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych,
- technicy i inny średni personel - 25 263 (17,4 %),
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - 18 436 (12,7 %),
- pracownicy przy pracach prostych - 10 758 (7,4 %),
- specjaliści - 10 061 (tj. 6,9 %).

Znaczną kategorię tj. 16,6 % stanowili również bezrobotni zarejestrowani jako osoby bez zawodu - (24 191 osób).

Najmniej natomiast w grupach zawodów:

- siły zbrojne - 20 osób tj. 0,01 % ogółu bezrobotnych,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy - 303 (0,2 %),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy - 3 731 (2,6 %),
- pracownicy biurowi - 4 850 (3,3 %),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń - 6 985 (4,8 %).

W porównaniu do stanu z końca grudnia 2005 r. spadek liczby bezrobotnych odnotowano prawie we wszystkich (oprócz sił zbrojnych – wzrost o 6 osób) grupach zawodów przy czym największy w:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy - spadek o 7 759 osób,
- technicy i inny średni personel - o 3 445,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy - o 1 478,
- pracownicy przy pracach prostych - o 1 253,
- bez zawodu - spadek o 2 401 osób.

Tabela 24. Bezrobotni według grup zawodów

Grupy zawodów	kody Zaw.	stan na 31.12. 2005	stan na 31.12. 2006	wzrost lub spadek w stos. do 31.12.05
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	326	303	-23
Parlamentarzyści, politycy, wyżsi urzędnicy, zawodowi Działacze	11	0	0	0
Kierownicy dużych i średnich organizacji	12	218	197	-21
Kierownicy małych przedsiębiorstw	13	108	106	-2
Specjaliści	2	10 442	10 061	-381
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	1 310	1 249	-61
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	22	1100	991	-109
Specjaliści szkolnictwa	23	1 755	1 645	-110
Pozostali specjaliści	24	6 277	6 176	-101
Technicy i inny średni personel	3	28 708	25 263	-3 445
Średni personel techniczny	31	12 797	10 729	-2068
Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	32	6 399	5 732	-667
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	33	75	59	-16
Pracownicy pozostałych specjalności	34	9 437	8 743	-694
Pracownicy biurowi	4	5 441	4 850	-591
Pracownicy obsługi biurowej	41	4 718	4 171	-547
Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	42	723	679	-44
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	19 914	18 436	-1 478
Pracownicy usług osobistych i ochrony	51	9 269	8 512	-757
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	52	10 645	9 924	-721
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	4 205	3 731	-474
Rolnicy	61	2 056	1 809	-247
Orodnicy	62	1 165	1 068	-97
Leśnicy i rybacy	63	741	654	-87
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	64	243	200	-43
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	48 407	40 648	-7 759
Górnicy i robotnicy budowlani	71	11 394	9 248	-2 146
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	72	19 463	15 821	-3 642
Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanterijnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	73	924	820	-104

Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	74	16 626	14 759	-1867
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	7 896	6 985	-911
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	1 635	1 474	-161
Operatorzy i monterzy maszyn	82	3 650	3 231	-419
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	2 611	2 280	-331
Pracownicy przy pracach prostych	9	12 011	10 758	-1 253
Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	91	6 291	5 850	-441
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	92	226	218	-8
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	5 494	4 690	-804
Siły zbrojne	0	14	20	6
Siły zbrojne	01	14	20	6
Bez zawodu	00	26 592	24 191	-2 401
Razem	99	163 956	145 246	-18 710

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01.zal.3

3. Oferty pracy

Na rynku pracy naszego województwa pomimo zauważalnego wzrostu liczby ofert pracy, nadal nie są zaspokojone pełne potrzeby w tym zakresie. Występuje również znaczne zróżnicowanie przestrzenne zgłaszanych przez pracodawców ofert pracy. W okresie 2006 roku pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy łącznie 48 932 oferty, z tego 20 054 (tj. 41 %) oferty pracy subsydiowanej. W 2005 roku zgłoszono łącznie 41 016 ofert z tego oferty pracy subsydiowanej stanowiły 45,7 %. Spośród ogólnej liczby ofert 12 565 tj. 25,7 % zgłoszonych było przez pracodawców z sektora publicznego, 3133 tj. 6,4 % skierowanych było do osób, którym nie upłynął okres 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a 1 863 oferty tj. 3,8 % do osób niepełnosprawnych.

Tabela 25. Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w województwie podkarpackim w latach 1999 – 2005

Lata	Oferty pracy ogółem	w tym:	
		pracy subsydiowanej	z sektora publicznego
1999	38 322	brak danych	12 783
2000	31 625	14 996	7 460
2001	25 129	8 521	5 571
2002	28 470	12 944	6 980
2003	39 334	22 556	12 066
2004	40 346	20 038	11 031
2005	41 016	18 757	11 125
2006	48 932	20 054	12 565

Źródło : Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy.

Najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy z powiatów:

- Rzeszowa (10 382),
- mieleckiego (3 694),
- rzeszowskiego (3 294),
- Krosna (2 486).

Najmniej zaś z powiatów:

- leskiego (420),
- bieszczadzkiego (570),
- kolbuszowskiego (692),
- przemyskiego (873),
- strzyżowskiego (937).

Analizując natomiast oferty pracy subsydiowanej podkreślić należy, że największy udział tych ofert w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy zanotowano w powiatach:

- strzyżowskim (93,6 %),
- niżańskim (83,4 %),
- brzozowskim (83 %),
- przeworskim (75,4 %).

Najniższy zaś w powiatach:

- Rzeszowie (7,5 %),
- Krośnie (23,6 %),
- rzeszowskim (24,0 %),
- mieleckim (25,8 %).

Analizując zgłoszone oferty pracy wg Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że najwięcej ofert zgłosili pracodawcy z sekcji :

- handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów mech. motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego - 8 700 (tj. 21,2 %) ogółu zgłoszonych ofert pracy,
- przetwórstwo przemysłowe - 8 271 ofert (tj. 20,2 %),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne - 6 499 (tj. 15,9 %),
- budownictwo - 3 554 (tj. 8,7 %).

Średnio na jedną ofertę pracy w 2006 roku przypadało 37 bezrobotnych (w 2005 roku 48 osób). W 16 powiatach liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy była wyższa od średniej w województwie. Wskaźnik ten był najkorzystniejszy w m. Rzeszowie (10), Krośnie (12), powiecie leżajskim i mieleckim (po 27 osób). Najmniej korzystny natomiast w powiatach: strzyżowskim (81), przemyskim i kolbuszowskim (po 78) oraz krośnieńskim (77 bezrobotnych na 1 ofertę pracy).

Tabela 26. Średnia w miesiącu liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy (w okresie 2003 – 2006 r.)

POWIAT	średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy (w 2003 r.)	średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy (w 2004 r.)	średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy (w 2005 r.)	średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy (w 2006 r.)
bieszczadzki	51	56	50	45
brzozowski	68	87	69	67
dębicki	66	79	75	66
jarosławski	72	57	66	72
jasielski	89	93	79	64
kolbuszowski	97	83	70	78
krośnieński	112	86	95	77
leski	53	63	60	72

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok

leżajski	43	48	33	27
lubaczowski	42	40	39	36
łańcucki	101	72	76	54
mielecki	53	37	37	27
niżański	53	50	50	50
przemyski	124	129	88	78
przeworski	52	65	52	55
ropczycko – sędziszowski	78	89	56	31
rzeszowski	43	59	48	38
sanocki	44	56	49	49
stałowowski	59	46	48	34
strzyżowski	112	111	95	81
tarnobrzeski	91	79	57	38
Krosno	19	14	16	12
Przemyśl	19	56	46	36
Rzeszów	56	15	16	10
Tarnobrzeg	62	46	42	35
województwo	55	52	48	37

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Analizując zgłoszone oferty pracy wg Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że najwięcej ofert zgłosili pracodawcy z sekcji :

- handel hurtowy i detaliczny; napr. pojazdów mech. motocykli oraz art. użytku osobistego i domowego - 10 378 (tj. 21,2 %) ogółu zgłoszonych ofert pracy,
- przetwórstwo przemysłowe – 9 864 (tj. 20,2 %),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne - 7 162 (tj. 14,6 %),
- budownictwo - 5 487 (tj. 11,2 %).

Oferty pracy kierowane były najczęściej do bezrobotnych z następujących grup zawodów i specjalności:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy - 10 521 ofert tj. 21,5 % ogółu zgłoszonych ofert,
- pracownicy przy pracach prostych - 9 511 tj. 19,5 %,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy -7 489 tj. 15,3 %,
- pracownicy biurowi - 6 858 tj. 14 %,
- technicy i inny średni personel - 6 700 tj. 13,7 %.

Z analizy zgłoszonych ofert wynika, iż podobnie jak w okresach poprzednich pracodawcy za pośrednictwem urzędów pracy częściej poszukiwali pracowników do prac, które nie wymagają zbyt wysokich kwalifikacji zawodowych. Urzędy pracy zajmują się głównie bezrobotnymi i poszukującymi pracy posiadającymi stosunkowo niskie kwalifikacje zawodowe. Pracodawcy głównie z takimi oczekiwaniami zgłaszają się do powiatowych urzędów pracy. Z uwagi na dużą podaż bezrobotnych mogących pracować na stanowiskach robotniczych jest to nadal najbardziej dogodny sposób pozyskiwania pracowników.

Tabela 27. Oferty pracy według grup zawodów

Grupy zawodów	kody zaw.	oferty pracy zgłoszone w:		wzrost lub spadek w stos. do 2005 r.
		w 2005 r.	w 2006 r.	
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	181	278	97
Parlamentarzyści, politycy, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	11	0	0	0
Kierownicy dużych i średnich organizacji	12	122	124	2
Kierownicy małych przedsiębiorstw	13	59	154	95
Specjaliści	2	2 893	3 446	553
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	567	639	72
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	22	554	564	10
Specjaliści szkolnictwa	23	750	918	168
Pozostali specjaliści	24	1 022	1 325	303
Technicy i inny średni personel	3	6 755	6 700	-55
Średni personel techniczny	31	883	989	106
Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	32	630	636	6
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	33	49	83	34
Pracownicy pozostałych specjalności	34	5 193	4 992	-201
Pracownicy biurowi	4	6 159	6 858	699
Pracownicy obsługi biurowej	41	5 318	5 490	172
Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	42	841	1 368	527
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	6 396	7 489	1 093
Pracownicy usług osobistych i ochrony	51	2 102	2 838	736
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	52	4 294	4 651	357
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	238	254	16
Rolnicy	61	8	10	2
Orodnicy	62	71	66	-5
Leśnicy i rybacy	63	159	178	19
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	64	0	0	0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	8 384	10 521	2 137
Górnicy i robotnicy budowlani	71	2 406	3 993	1 587
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	72	2 691	3 331	640
Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	73	238	410	172
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	74	3 049	2 787	-262
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	2 788	3 676	888
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	613	632	19
Operatorzy i monterzy maszyn	82	1 008	1 420	412
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	1167	1 624	457
Pracownicy przy pracach prostych	9	6 980	9 511	2531
Pracownicy przy pracach prostych W handlu i usługach	91	4 879	6 448	1 569
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	92	72	87	15
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	2 029	2 976	947
Siły zbrojne	0	0	0	0
Siły zbrojne	01	0	0	0
Bez zawodu	00	159	86	-73
Razem	99	40 933	48 819	7 886

Zródło: Sprawozdanie MPiSP-01 zał.3. Wg sprawozdań w 2006 roku zgłoszono łącznie 48 932 oferty pracy, Natomiast liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty, z realizacji których pracodawcy zrezygnowali.

4. Formy promocji zatrudnienia

Wobec ograniczonej i niewystarczającej w stosunku do potrzeb liczby ofert pracy, szczególną rolę w pomocy uzyskania przez bezrobotnych zatrudnienia, odgrywają aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu i promocji zatrudnienia, finansowane ze środków budżetu państwa w tym głównie Funduszu Pracy. Do najważniejszych form aktywizacji zawodowej bezrobotnych należy zaliczyć:

- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- dotacje dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- dotacje dla pracodawców w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnych,
- szkolenia,
- staże,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

Od stycznia do końca grudnia 2006 r. w ramach prac interwencyjnych zatrudniono 5 281 bezrobotnych. Przy robotach publicznych zatrudnienie otrzymało 482 osoby, na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy skierowanych zostało 2 838 osób, na staż 10 236 osób, a na szkolenia 7 172 bezrobotnych. Dotacje na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej udzielono 1 544 osobom, a 2 015 pracodawców otrzymało dotacje w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnych (na wyposażenie lub doposażenie nowego miejsca pracy).

Tabela 28. Aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu i promocji zatrudnienia w województwie podkarpackim w latach 2005 – 2006

Rok	Osoby zatrudnione przy:		Bezrobotni skierowani na staż	Bezrobotni, którzy rozpoczęli przygotow. zawodowe w m.pracy	Bezrobotni, którzy podjęli działalność gospodarczą	Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów utworzenia stanow.pracy	Bezrobotni, którzy ukończyli przyuczenie do zawodu lub zmienili kwalifikacje	Bezrobotni, którzy podjęli pracę po przyuczeniu do zawodu lub zmianie kwalifikacji
	pracach interwen-cyjnych	robotach publicznych						
2005	5 768	3 212	9 562	2 817	1 331	1 687	5 888	2 381
2006	5 281	482	10 236	2 838	1 544	2 015	6 963	2 965

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy.

Efektywność zatrudnieniowa programów aktywizacji w województwie podkarpackim w 2006 roku nie została jeszcze wyliczona i opublikowana, natomiast w 2005 roku wyniosła średnio 52% (w kraju 47,4 %). Najwyższą efektywność zatrudnieniową (poza dotacjami dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej oraz dotacjami na doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy) uzyskano w ramach prac interwencyjnych – 70% (w kraju 62%). Dość dużą efektywność osiągnięto także w ramach staży – 43,1% (w kraju 46,2%) oraz szkoleń – 41,3% (w kraju 36,8%). Niższe wskaźniki osiągnięto dla robót publicznych – 34,8% (w kraju 29%), a także w ramach przygotowania do zawodu w miejscu pracy – 39,4% (w kraju 46,1%). Koszt uczestnictwa w programie dla jednej osoby wyniósł 3 633,6 zł (w kraju 3 316,5 zł), a koszt ponownego zatrudnienia 7 656,3 zł (w kraju 7 841,7 zł).

5. Wydatki z funduszu pracy na formy promocji zatrudnienia

W 2006 roku środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu przekazywane były bezpośrednio samorządom powiatowym według określonego algorytmu. Łączna kwota wydatków poniesionych w tym okresie wyniosła w województwie 121,3 mln. zł. (w 2005 r. 112,9 mln. zł). Z tej kwoty:

- 53,2 mln. zł. (tj. 43,9 % ogółu wydatków na aktywne formy) przeznaczono na aktywizację osób, którym nie upłynęło 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki,
- 17,8 mln. zł. (tj. 14,7 %) na prace interwencyjne,
- 17,7 mln. zł. (tj. 14,6 %) dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy (podjęcia pracy w ramach refundacji pracodawcom kosztów zatrudnienia bezrobotnego),
- 17,2 mln. zł. (tj. 14,2 %) środki na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej,
- 7,6 mln. zł. (tj. 6,3 %) na szkolenia,
- 3,1 mln. zł. (tj. 2,6 %) na roboty publiczne,
- oraz
- 4,7 mln. zł. (tj. 3,9 %) na pozostałe aktywne formy.

6. Zestawienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rynku pracy województwa podkarpackiego

<u>Mocne strony</u>	<u>Słabe strony</u>
1. Spadek liczby osób bezrobotnych 2. Wzrastająca liczba zgłaszanych ofert pracy 3. Wzrastający udział osób pracujących w sektorze prywatnym 4. Dominacja podmiotów gospodarczych firm z sektora prywatnego 5. Znaczący wzrost spółek handlowych 6. Wzrost osób pracujących w przemyśle i budownictwie oraz usługach 7. Zmniejszająca się ilość sektorów przemysłu wymagającego restrukturyzacji skutkującej zwolnieniami dużych grup pracowników 8. Duży potencjał turystyczny 9. Dobry potencjał rozwojowy – bliskość granicy (Ukraina, Słowacja) 10. Dobrze rozwinięty system przetwórstwa owocowo-warzywnego 11. Wysoko wykwalifikowana kadra w branży lotniczej 12. Doświadczenie Instytucji Rynku Pracy we współpracy na regionalnym rynku pracy 13. Istnienie grupy wykwalifikowanych i doświadczonych specjalistów zatrudnionych w IRP 14. Wchodzenie na rynek nowych instytucji rynku pracy – rozwój rynku	1. Duży udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wśród ogółu bezrobotnych 2. Problem dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy 3. Duży udział osób młodych (do 34 roku życia) wśród bezrobotnych 4. Przewaga wśród bezrobotnych osób z niskim wykształceniem, a także osób bez stażu pracy lub posiadające niewielki staż pracy 5. Ponad połowę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne 6. Spadek współczynnika aktywności zawodowej 7. Znacznie większy niż w kraju udział pracujących w rolnictwie 8. Mniejszy niż w kraju udział pracujących w usługach 9. Słabo rozwinięty rynek finansowy 10. Zły stan infrastruktury komunikacyjnej 11. Słabo rozwinięty system informacji na temat rynku i gospodarki 12. Słaby system wspierania MŚP 13. Brak skłonności i zdolności do konsolidacji firm z sektora MŚP 14. Słaby poziom rozwoju infrastruktury turystycznej 15. Sezonowość pracy w regionie 16. Kierunki kształcenia w szkolnictwie wyższym i średnim nie w pełni dostosowane do potrzeb rynku pracy 17. Odpływ wykwalifikowanej kadry poza granice województwa i kraju 18. Dziedziczenie bezrobocia i zwiększająca się grupa żyjąca na marginesie społeczeństwa 19. Niechęć do podnoszenia kwalifikacji przez przedsiębiorców i ich pracowników 20. Niestabilna i zbyt mała liczebnie kadra zatrudniona w Instytucjach Rynku Pracy 21. Niedostatecznie rozwinięta współpraca i partnerstwo pomiędzy urzędami, a instytucjami i firmami

<u>Szanse</u>	<u>Zagrożenia</u>
1. Zwiększająca się liczba ofert pracy w Polsce 2. Wzrastająca liczba osób pracujących w sektorze prywatnym 3. Rozwój firm z branży innowacyjnej i wysokich technologii 4. Otwarcie rynków pracy krajów Unii Europejskiej 5. Dobra koniunktura gospodarcza w Polsce i na świecie 6. Rozwój i intensyfikacja współpracy transgranicznej 7. Rozwój współpracy technologicznej z inwestorami zagranicznymi 8. Rozwój turystyki, zmiany w stylu życia społeczeństwa – szansa na rozwój branży turystycznej 9. Pozyskanie i wykorzystanie środków finansowych z funduszy unijnych 10. Duża różnorodność programów pomocowych wspierających w różny sposób, różne grupy ludzi (pracowników, bezrobotnych, absolwentów) 11. Konkurencja na rynku uczelni wyższych programów edukacji do potrzeb rynku pracy (wypuszczanie na rynek wykwalifikowanych pracowników) 12. Modyfikacja kierunków kształcenia w uczelniach wyższych 13. Opracowanie i wdrożenie systemu wymiany informacji pomiędzy edukacją a przedsiębiorstwami 14. Rozwój programów partnerstwa lokalnego 15. Rozwój wspólnych przedsięwzięć z udziałem samorządu i przedsiębiorców 16. Powstanie i rozwój instytucji wsparcia lokalnego 17. Wdrożenie systemu wymiany informacji – wzrost szybkości wymiany informacji pomiędzy podmiotami rynku pracy	1. Ujemne saldo migracji - odpływ fachowców i młodzieży za granice województwa i kraju 2. Słaby system komunikacji drogowej – niska dostępność komunikacyjna 3. Brak współpracy uczelni z przedsiębiorstwami 4. Niska ranga uczelni wyższych. Niska jakość produktów i usług uczelni 5. Brak konkurencyjności wobec tańszych produktów ze Wschodu 6. Brak konkurencji w szkolnictwie średnim 7. Utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia 8. Trudności w dostępie do środków z funduszy pomocowych 9. Utrzymujący się i pogłębiający brak świadomości inwestycji w kapitał ludzki ze strony pracodawców w regionie 10. Utrzymujące się niższe wynagrodzenia w sektorze prywatnym w stosunku do innych regionów w kraju 11. Zwiększenie dostępności kształcenia za granicą dla studentów - pogłębiający się odpływ młodej zdolnej kadry 12. Problemy wynikające z budżetów Jednostek Samorządu Terytorialnego 13. Wyjazd specjalistów rynku pracy poza granice województwa oraz kraju 14. Ograniczenie aktywności Instytucji Rynku Pracy 15. Nieumiejętne, nieefektywne wykorzystanie pozyskanych środków zewnętrznych

Opracowano na podstawie Implikacji dla Regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – BD Center Consulting.

ROZDZIAŁ 2

PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2007 ROK

Biorąc pod uwagę cele zawarte w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok oraz cele strategiczne i priorytety wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 roku ustalone zostały priorytety obejmujące:

- **rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększane innowacyjności gospodarki regionu**
- **podniesienie kompetencji i rozwój kadr regionu poprzez inwestowanie w kapitał ludzki**
- **aktywizację osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym**
- **rozwój instytucjonalnej obsługi rynku pracy**
- **wspieranie dialogu i partnerstwa na regionalnym rynku pracy**

Ich realizacji służyć będą następujące kierunki działań :

- 1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w regionie**
- 2. Rozwój systemu innowacji i transferu wiedzy w gospodarce regionu**
- 3. Rozwój zasobów ludzkich poprzez dostosowywanie kwalifikacji kadr regionu do potrzeb rynku pracy**
- 4. Wsparcie osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy**
- 5. Promowanie równości szans oraz integracji i reintegracji osób na rynku pracy**
- 6. Podnoszenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy**
- 7. Rozwój systemu informacji o rynku pracy**
- 8. Wdrażanie rozwiązań prozatrudnieniowych we współpracy z partnerami rynku pracy**

ROZDZIAŁ 3

OPIS ZADAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA, KTÓRE BĘDĄ REALIZOWANE W RAMACH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W REGIONALNYM PLANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2007 ROK.

Kierunek działań 1 : Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w regionie

Kontekst:

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na tworzenie miejsc pracy zarówno w istniejących i nowopowstających podmiotach gospodarczych, jak też na samozatrudnienie. Dlatego równie ważne obok wspierania inwestycji jest promowanie postaw przedsiębiorczych i przedstawianie korzyści i możliwości płynących z prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Szczególnie istotną rolę w kreowaniu miejsc pracy odgrywają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec roku 2005 r. w województwie podkarpackim, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 139 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Przeważająca większość podmiotów 95,6 % znajdowała się w sektorze prywatnym, natomiast wśród podmiotów z tego sektora 81,5 % stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W regionie dominują przedsiębiorstwa małe, dostarczające produkcji na rynki lokalne, które wciąż jeszcze nie wykorzystują w pełni swój potencjał rozwojowy. Małe i średnie firmy w znacznie większym stopniu niż duże podmioty odczuwają brak kapitału, na co wpływają: wyższy koszt kredytu dla MŚP z uwagi na ich większe ryzyko bankructwa oraz trudności z zabezpieczeniem kredytu, szczególnie w przypadku mikroprzedsiębiorstw oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Dodać do tego należy również problem związany z dostępnością specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębiorców. Dlatego też konieczne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promocję przedsiębiorczości oraz rozwój biznesowego wsparcia (doradztwo, rozbudowa systemu funduszy poręczeniowych i pożyczkowych).

Zadanie 1.1 Wsparcie i promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych

Cel: *Wspieranie podejmowania przez osoby bezrobotne pracy na własny rachunek oraz budowanie postaw kreatywnych i zwiększanie aktywności zawodowej.*

Planowane działania:

Realizowane będą projekty skierowane na wsparcie samozatrudnienia osób bezrobotnych obejmujące:

- doradztwo indywidualne,
- wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy oraz w ramach Działania 1.2 i 1.3 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów około 1 600 osób bezrobotnych podejmie działalność gospodarczą w wyniku otrzymania wsparcia w postaci usług doradczych oraz otrzymania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wskaźniki:

- liczba osób, które skorzystały z usług doradczych
- liczba osób, które otrzymały wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej,
- kwota środków Funduszu Pracy wydatkowana na sfinansowanie tych projektów.

Zadanie 1.2 - Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw

Cel: *Wpieranie zatrudnienia poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowopowstałym firmom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia.*

Planowane działania:

Realizacja zadania odbywać się będzie poprzez instytucje z którymi zawarto umowy na świadczenie usług w zakresie:

- szkoleń i doradztwa dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- udzielania dotacji w wysokości 20 000 PLN na zakupy inwestycyjne,
- udzielania wsparcia pomostowego w wysokości 700 PLN z przeznaczeniem na opłaty związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Zadanie to realizowane będzie przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. poprzez projekty finansowane w oparciu o środki dostępne w ramach Działania 2.5 – Promocja przedsiębiorczości Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów do końca realizacji działania:

- 2 185 osób skorzysta ze wsparcia szkoleniowo – doradczego,
- 648 osób otrzyma podstawowe wsparcie pomostowe,
- 173 osoby otrzyma przedłużone wsparcie pomostowe,
- przyznanych zostanie 631 jednorazowych dotacji inwestycyjnych.

Wskaźniki:

- liczba osób, które skorzystały z usług szkoleniowo – doradczych,
- liczba osób, które otrzymały podstawowe wsparcie pomostowe,
- liczba osób, które otrzymały przedłużone wsparcie pomostowe,
- liczba osób, którym przyznano jednorazowe dotacje inwestycyjne.

Zadanie 1.3 - Zwiększenie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw

Cel: *Zwiększenie zdolności przetrwania nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw poprzez unowocześnienie ich wyposażenia oraz sposobu funkcjonowania.*

Planowane działania:

Wsparcie kierowane będzie do mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą krócej niż 36 miesięcy i obejmuje dwa typy projektów:

- specjalistyczne usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorstw obejmujące dofinansowanie dla projektu doradczego do 20 000 PLN (do 50% wartości projektu),
- dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw obejmujące dofinansowanie dla projektu inwestycyjnego do 200 000 PLN (do 65% wartości inwestycji).

Zadanie to realizowane będzie przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. poprzez projekty finansowane w oparciu o środki dostępne w ramach Działania 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

W ramach konkursów złożonych zostało 1057 wniosków z których 19 dotyczyło projektów na wsparcie usług doradczych. Do dofinansowania wybrano łącznie 459 projektów. Pozytywnie ocenione wnioski z ostatnich konkursów z 2006 roku stworzyły listę rezerwową na której znajduje się 90 wniosków. W momencie pojawiania się oszczędności, wynikających najczęściej z rozliczania mniejszych kwot, kolejne firmy z listy rezerwowej zapraszane będą do podpisania umowy. Zakłada się, że ze wsparcia skorzysta łącznie około 300 mikroprzedsiębiorców.

Wskaźniki:

- liczba osób, które skorzystały ze specjalistycznych usług doradczych w mikroprzedsiębiorstwach
- liczba mikroprzedsiębiorstw, które otrzymały dotacje inwestycyjne.

Zadanie 1.4 - Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Cel: Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Planowane działania:

Tworzenie systemu ułatwień w dostępie do finansowania dłużnego, poprzez udzielanie poręczeń ułatwiających zaciąganie kredytów w sektorze bankowym oraz pożyczek w instytucjach poza bankowych realizowane będzie poprzez działalność Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie. Fundusz ma charakter otwarty stąd też w dalszym ciągu będzie zabiegał o pozyskanie nowych udziałowców głównie w postaci jednostek samorządu terytorialnego, a także będzie zawierał kolejne umowy o współpracy z instytucjami finansowymi głównie bankami. Fundusz będzie kładł znaczny nacisk na działania promocyjno-marketingowe przy wykorzystaniu dostępnych mediów w tym telewizji regionalnej. Zadanie to realizowane będzie w ramach środków Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie. Na środki te składają się kapitał zakładowy Spółki oraz otrzymane dofinansowanie z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Przewidywane efekty:

W 2007 roku Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie planuje udzielić 65 poręczeń o łącznej wartości ok. 6 240 000 PLN. Zakłada się, że w wyniku udzielonego wsparcia utworzonych zostanie około 115 miejsc pracy. Fundusz będzie kontynuował swój rozwój poprzez tworzenie placówek terenowych.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych poręczeń w 2007 roku
- wartość udzielonych poręczeń
- liczba miejsc pracy powstałych w wyniku wsparcia udzielonego przez Fundusz

Kierunek działań 2 : Rozwój systemu innowacji i transferu wiedzy w gospodarce regionu

Kontekst:

W województwie podkarpackim gospodarka charakteryzuje się relatywnie niskim poziomem innowacyjności. Istnieją w niej zdecydowanie zbyt słabe mechanizmy sprzyjające działalności innowacyjnej a region jest opóźniony pod tym względem w stosunku do innych regionów w Polsce. Współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami i instytucjami badawczymi

jest niedostateczna, dlatego też należy wzmocnić funkcjonującą infrastrukturę systemu innowacji tak, aby stymulował on rozwój działalności badawczo - rozwojowej i ogólnej innowacyjności regionu oraz miał wpływ na podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa podkarpackiego. Ważne jest więc z jednej strony wzmocnienie znaczenia ośrodków akademickich, z drugiej zaś polepszenie współpracy tychże ośrodków z pracodawcami, a w szczególności z tymi, którzy w swojej działalności wykorzystują nowoczesne technologie i bazują na wysoko wykwalifikowanych kadrach. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013 wyznacza działania zmierzające do przekształcenia województwa w region innowacyjny. Określone zostały w niej priorytety, które dotyczą zbudowania otwartej, efektywnej sieci kreowania i wsparcia innowacyjności, zwiększenia potencjału instytucji edukacyjnych, naukowych i badawczo-rozwojowych regionu w zakresie kreowania innowacji, wzmocnienia innowacyjności firm w regionie.

Zadanie 2.1 - Rozwój systemu innowacji i transferu wiedzy w gospodarce regionu

Cel: *Rozwój potencjału regionu w sferze innowacji, poprzez współpracę pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, a gospodarką*

Planowane działania:

Realizowane będą działania ukierunkowane na:

- tworzenie i rozwój sieci współpracy w zakresie innowacji, pomiędzy sektorem badawczo – rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami (na poziomie regionalnym i lokalnym), służącej transferowi know-how i technologii,
- tworzenie i rozwój systemu komunikacji i wymiany informacji, w tym zbieranie danych i tworzenie baz, z zakresu działań edukacyjnych i innych przedsięwzięć wspierających rozwój innowacji,
- staże dla absolwentów szkół wyższych nie zarejestrowanych jako bezrobotni i pracowników sektora badawczo-rozwojowego, służące transferowi wiedzy i innowacji pomiędzy sektorem badawczo - rozwojowym a przedsiębiorstwami, dla obopólnych korzyści. Projekty obejmują organizowanie staży i rozpowszechnianie informacji o możliwościach ich uzyskania,
- stypendia dla najlepszych absolwentów szkół wyższych kontynuujących naukę na studiach doktoranckich z zakresu nauk ścisłych, technicznych i innych dziedzin naukowych przyczyniających się do rozwoju strategicznych obszarów regionu.

Zadanie to realizowane będzie przez Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach środków przewidzianych w Działaniu. 2.6.- Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

Powstanie trwałej struktury wdrażania i monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego, udział instytucji w projektach w ramach działania, powstanie baz danych wspierających rozwój innowacyjny regionu, udział absolwentów szkół wyższych, w stażach w przedsiębiorstwach innowacyjnych, udział doktorantów w programach stypendialnych, utworzenie sieci współpracy w zakresie innowacji i transferu wiedzy pomiędzy sektorem badawczo rozwojowym a przedsiębiorstwami

Wskaźniki:

- wartość projektów realizowanych w 2007 r.
- liczba stażystów uczestniczących w projektach w 2007 r.
- liczba stypendystów uczestniczących w projektach w 2007 r.
- liczba instytucji uczestniczących w projektach w 2007 r.

Zadanie 2.2 - Wspieranie nowych inwestycji zwiększających innowacyjność przedsiębiorstw

Cel: *Poprawa poziomu innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wspieranie nowych inwestycji.*

Planowane działania:

Działanie ukierunkowane jest na wspieranie nowych inwestycji dotyczących utworzenia lub rozbudowie istniejącego przedsiębiorstwa, dywersyfikacji produkcji przedsiębiorstwa przez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów bądź usług lub zasadniczej zmianie dotyczącej całościowego procesu produkcyjnego istniejącego przedsiębiorstwa. Jego bezpośrednim efektem będzie:

- wzrost nakładów na inwestycje przedsiębiorstw,
- wzrost wskaźnika innowacyjności przedsiębiorstw, unowocześnienie technologii,
- wzrost wydajności pracy i poprawa jakości,
- poprawa stanu środowiska,
- poszerzenie oferty produktowej i/lub usługowej.

Dofinansowaniu podlegać będą projekty składane przez małe i średnie przedsiębiorstwa a minimalna kwota wsparcia to 500 000 PLN. Przedsiębiorcy zainteresowani wsparciem mogą skorzystać z bezpłatnej wstępnej oceny wniosku. Zadanie to realizowane będzie przez Agencję Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A. będącą Regionalną Instytucją Finansującą w ramach Poddziałania 2.2.1 „Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji” Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.

Przewidywane efekty:

W ramach poddziałania na poziomie krajowym do wykorzystania pozostało 680 mln PLN. Dofinansowanie zostanie przyznane firmom wykorzystującym nowoczesne technologie. Zakłada się, że dofinansowaniem zostanie objętych około 600 projektów inwestycyjnych. Do Agencji Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A. - Regionalnej Instytucji Finansującej do 30 stycznia 2007 roku złożono 211 wniosków, które po weryfikacji zostaną przesłane do oceny przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2007 roku
- wartość projektów realizowanych w 2007 roku

Kierunek działań 3 : Rozwój zasobów ludzkich poprzez dostosowywanie kwalifikacji kadr regionu do potrzeb rynku pracy

Kontekst:

Liczba ludności aktywnej zawodowo (tj. w wieku 15 lat i więcej) w województwie podkarpackim wynosiła na koniec IV kwartału 2005 roku 919 tysięcy osób. W regionie notuje się zmniejszenie aktywności zawodowej ludności z poziomu 57,0% w roku 1999 do poziomu 54,2% na koniec roku 2005. Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa wymaga zapewnienia wysoko kwalifikowanych kadr, w tym kadr zarządzających, jak również promowania współpracy przedsiębiorstw z sektorem nauki. Sytuacja na rynku pracy wymaga dostosowania kwalifikacji do wciąż zmieniających się warunków. Dlatego też konieczne jest umożliwienie podnoszenia i aktualizowania kwalifikacji i umiejętności kadry pracowniczej. Stwarza to osobom pracującym możliwości rozwoju zawodowego oraz dostosowanie swoich kwalifikacji do aktualnych i potencjalnych potrzeb pracodawców. Na terenie województwa wciąż jeszcze wstępują zwolnienia pracowników w wyniku procesów restrukturyzacji przedsiębiorstw. Osoby zwolnione z pracy stanowią przeważanie grupę nieatrakcyjną zarówno ze względu na

zawód, jak i wiek, grupę do której kierowana jest najmniejsza ilość ofert pracy. Istotny jest również fakt, że osoby te nie miały bezpośredniego kontaktu ze zmieniającym się w ostatnich latach rynkiem pracy. Dlatego też niezbędne są działania, które ułatwią tym osobom przejście z zawodów i gałęzi restrukturyzowanych do zawodów, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy. Charakterystyczna dla województwa jest rozdrobniona struktura agrarna z nadmiarem wolnych zasobów pracy w środowisku wiejskim. Przyczyny tego stanu rzeczy leżą zarówno w dokonującej się restrukturyzacji innych sektorów gospodarki, skutkującej między innymi zwolnieniami i powrotem ludzi na wieś, jak również w niższym wykształceniu i kwalifikacjach osób zamieszkujących na obszarach wiejskich. Dlatego ważnym elementem edukacji staje się kształcenie ustawiczne dorosłych. Szczególne znaczenie będzie ono miało w województwie podkarpackim, gdzie występuje jeden z najwyższych wskaźników zatrudnienia w rolnictwie, a zmiany w tym sektorze będą wymuszały odchodzenie od pracy w rolnictwie i poszukiwanie nowych źródeł utrzymania. Działania skierowane do rolników powinny uwzględniać również nabywanie umiejętności potrzebnych do efektywnego prowadzenia gospodarstwa rolnego, któremu towarzyszy pozyskiwanie dochodów z działalności zbliżonej do rolnictwa. Pomimo zaznaczającym się w ostatnich latach korzystnym zmianom w strukturze kształcenia ponadpodstawowego problemem absolwentów szkół jest słabe przygotowanie do podejmowania i wykonywania pracy w odniesieniu do wymagań pracodawców. Realizowane przez szkoły zajęcia praktyczne nie obejmują wszystkich kierunków kształcenia. Ich wymiar jest też niejednokrotnie niewystarczający, by przygotować absolwentów szkół do aktywnego wejścia na rynek pracy z wymaganym doświadczeniem zawodowym. Aby dostosowywać ofertę edukacyjną szkół i placówek oświatowych do potrzeb zmieniającego się rynku pracy konieczne jest również stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli.

Zadanie 3.1 - Rozwój umiejętności zawodowych mieszkańców regionu powiązanych z potrzebami rynku pracy

Cel: *Dostosowanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych mieszkańców regionu do potrzeb pracodawców.*

Planowane działania:

Projekty realizowane w ramach tego zadania będą ukierunkowane na zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców, ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy. Obejmowały one będą również praktyczną naukę zawodu dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych odbywającą się w przedsiębiorstwach i mającą na celu nabycie praktycznych umiejętności zawodowych. Działanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie poprzez projekty finansowane w ramach środków przewidzianych w Działaniu 2.1. „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w ramach realizowanych projektów szkoleniami dla osób pracujących objętych zostanie około 11 291 osób, spośród których 90 % ukończy szkolenia. Natomiast 94 uczniów szkół ponadgimnazjalnych objętych zostanie praktyczną nauką zawodu u pracodawców.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2007 roku
- liczba osób objętych wsparciem w 2007 roku
- kwota projektów realizowanych w 2007 roku

Zadanie 3.2 - Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Cel: *Umożliwienie uzyskania nowych kwalifikacji osobom odchodzącym z rolnictwa.*

Planowane działania:

Projekty realizowane w ramach tego zadania obejmować będą:

- szkolenia i kursy mające na celu nabycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych związanych z nowym zawodem.
- pośrednictwo pracy i subsydiowane zatrudnienie jako instrumenty pomocy ułatwiające znalezienie pracy poza sektorem rolnym. Istotny będzie fakt powiązania subsydiowanego zatrudnienia z wcześniejszym przeszkoleniem.
- usługi doradcze i informację zawodową w zakresie wyboru nowego zawodu co pozwoli na dobór instrumentów pomocy m.in. odpowiedniego kierunku kształcenia celem uzyskania jak najlepszych efektów zatrudnieniowych.

Działanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie poprzez projekty finansowane w ramach środków przewidzianych w Działaniu. 2.3. „Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie szans osób odchodzących z rolnictwa na zatrudnienie poza sektorem rolniczym. Zakłada się, że wyniku realizowanych projektów około 1 533 osoby zostaną objętych usługami doradczymi, szkoleniami i pośrednictwem pracy, a 200 osób odbywać będzie subsydiowane zatrudnienie.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2007 roku
- liczba osób objętych wsparciem w 2007 roku
- kwota projektów realizowanych w 2007 roku

Zadanie 3.3 - Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi.

Cel: *Zapewnienie pracownikom zagrożonym utratą pracy w wyniku procesów restrukturyzacyjnych pomocy w znalezieniu nowego zatrudnienia.*

Planowane działania:

W celu wsparcia procesu przemian gospodarczych oraz łagodzenia negatywnych skutków procesów restrukturyzacyjnych realizowane będą projekty obejmujące:

- szkolenia i kursy mające na celu uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności ogólnych i specjalistycznych,
- pośrednictwo pracy – udzielanie pomocy osobom poszukującym pracy uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników.
- informację zawodową – udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
- usługi doradcze – udzielanie porad ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podwyższenie kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia oraz podjęcie działalności gospodarczej,
- subsydiowanie zatrudnienia – umożliwienie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez refundację poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne;

Działanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie poprzez projekty finansowane w ramach środków przewidzianych w Działaniu. 2.4. „Reorientacja

osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie szans osób zagrożonych zwolnieniami na ponowne zatrudnienie poza sektorem restrukturyzowanym w województwie podkarpackim. Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów 1 105 osób zostanie objętych doradztwem zawodowym, szkoleniami

i pośrednictwem pracy, a 106 osób odbywać będzie subsydiowane zatrudnienie.

Wskaźniki:

- liczba projektów realizowanych w 2007 roku
- liczba osób objętych wsparciem w 2007 roku
- kwota projektów realizowanych w 2007 roku

Zadanie 3.4 - Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym

Cel: Rozwój systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego w regionie.

Planowane działania:

Osoby zainteresowane podnoszeniem swoich kwalifikacji, pracodawcy oraz instytucje rynku pracy uzyskają dostęp do aktualnych ofert edukacyjnych i szkoleniowych poprzez prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie rejestr instytucji szkoleniowych. Rejestr jest bazą informacyjną o ofercie szkoleniowej instytucji kształcących osoby bezrobotne, poszukujące pracy oraz pragnące podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie dostępu do oferty szkoleniowej na terenie województwa. Zakłada się, że 2007 roku w rejestrze instytucji szkoleniowych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zgromadzone i zaktualizowane zostaną dane o około 300 instytucjach szkoleniowych.

Wskaźniki:

- liczba instytucji szkoleniowych wpisanych do rejestru w 2007 roku
- liczba instytucji szkoleniowych funkcjonujących w rejestrze instytucji szkoleniowych na koniec 2007 roku

Zadanie 3.5 - Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli

Cel: Wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia, poprzez doskonalenie zawodowe kadry szkół i placówek oświatowych.

Planowane działania:

Realizowane projekty obejmować będą doskonalenie kwalifikacji kadry kierowniczej, nauczycieli oraz pracowników szkół i placówek oświatowych poprzez kursy doskonalące, kursy kwalifikacyjne i studia podyplomowe oraz formy warsztatowe. Zadanie to realizowane będzie przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie.

Przewidywane efekty:

Dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. Zakłada się, że w 2007 roku z różnych form doskonalenia i doksztalcania oświatowej kadry kierowniczej, nauczycieli oraz pracowników szkół i placówek oświatowych skorzysta około 15 000 osób.

Wskaźniki:

- liczba osób, które uczestniczyły w kursach doskonalących w 2007 roku
- liczba osób, które uczestniczyły w formach warsztatowych w 2007 roku
- liczba osób, które uczestniczyły w studiach podyplomowych w 2007 roku

Kierunek działań 4 : Wsparcie osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Kontekst:

Liczba osób bezrobotnych pozostających w rejestrach powiatowych urzędów pracy na koniec grudnia 2006 r. zmniejszyła się o 18 710 osób w porównaniu ze stanem na koniec grudnia 2005 roku. Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2006 roku wynosiła 16,5 % i była o 1,9% niższa od stanu na koniec 2005 r. Pomimo notowania spadkowych tendencji rejestrowanego bezrobocia w województwie podkarpackim analizy rynku pracy wskazują na występowanie niekorzystnych tendencji dotyczących jego struktury. Dotyczy to sytuacji osób bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Na koniec 2006 roku udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych wynosił 22,9 %. Oczekiwania pracodawców i zmieniające się wymagania rynku powodują, że szanse na znalezienie pierwszej pracy przez osoby młode, bez doświadczenia zawodowego, praktycznych umiejętności dostosowanych do wymogów konkretnych stanowisk pracy są ograniczone. Ponadto problemami, na które napotyka młodzież jest nieadekwatne do potrzeb lokalnego rynku pracy wykształcenie, brak umiejętności skutecznego poszukiwania pracy, mała znajomość lokalnego rynku pracy i związana z tym niska aktywność i mobilność zawodowa. Według stanu na koniec 2006 roku osoby oczekujące na zatrudnienie dłużej niż 12 miesięcy stanowiły łącznie 52,8 % ogółu bezrobotnych. Długi okres pozostawania bez pracy nie tylko zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie ze względu na rosnące wymagania pracodawców, oraz potrzebę podniesienia bądź zmiany umiejętności i kwalifikacji zawodowych, ale stwarza zagrożenie degradacji materialnej i społecznej osób bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wynosiła na koniec 2006 roku 33 185 osób i stanowiły one 22,8% ogółu bezrobotnych, a na przestrzeni 2006 roku odsetek tych osób wzrósł o 3,8%. Wśród przyczyn wysokiego udziału osób bez kwalifikacji zawodowych w rejestrach bezrobotnych znajdują się takie czynniki jak zaniedbania edukacyjne (brak wiedzy ogólnej i zawodowej), niemożność podjęcia dalszej nauki oraz często niskie aspiracje edukacyjne i zawodowe. Pracodawcy natomiast wymagają lepszego przygotowania zawodowego, a występująca konkurencja powoduje pogarszanie się możliwości znalezienia pracy przez osoby, które ją utraciły, a nie posiadają kwalifikacji zawodowych. Dlatego też zachodzi konieczność pojęcia działań aktywizujących, których celem będzie umożliwienie zdobycia umiejętności i doświadczenia zawodowego tym osobom oraz przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu poprzez przywrócenie im kontaktu z pracą. Osoby w wieku powyżej 50 lat znajdują się w wyjątkowo trudnej sytuacji na rynku pracy ze względu na brak zainteresowania nimi ze strony pracodawców. Na koniec 2006 roku ich liczba w ewidencji osób bezrobotnych wynosiła 17 795 osób, czyli na przestrzeni 2006 roku zanotowano wzrost odsetka tych osób o 9,4%. Są to w większości osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, ponad jedna czwarta z tych osób 26,9% posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe, natomiast ponad połowa 51,4% wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Wszystko to sprawia, że osoby te mają poważne trudności z dostosowaniem się do zmieniającego się rynku pracy, a co za tym idzie uzyskiwaniem zatrudnienia. Bezrobotne osoby niepełnosprawne stanowią 1,9 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a ich liczba na koniec 2005 roku wynosiła 2 808 osób. Blisko połowa z nich (43,8%) to pozostające w ewidencji bezrobotnych powyżej 12 miesięcy, a jedna trzecia (30,2%) wykształcenie gimnazjalne i poniżej czyli są osobami bez kwalifikacji zawodowych. Problemem tych osób jest niewielka aktywność związana z poszukiwaniem zatrudnienia oraz szczególne trudności ze znalezieniem zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Zadanie 4.1 – Aktywizacja zawodowa bezrobotnej młodzieży.

Cel: Ułatwienie startu zawodowego osobom bezrobotnym do 25 roku życia oraz osobom bezrobotnym do 27 roku życia, które ukończyły szkołę wyższą.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty, które obejmować będą takie rodzaje wsparcia jak: doradztwo, szkolenia, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, subsydiowane zatrudnienie, przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, indywidualne plany działań i działania promocyjne. Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach Działania 1.2. Sektorowego Programu Operacyjnego - Rozwój Zasobów Ludzkich oraz z Funduszu Pracy.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w okresie realizacji projektu w latach 2006 i 2007 różnymi formami działań aktywizujących objętych zostanie 8 333 bezrobotnych ludzi młodych w wyniku, których około 35% uczestników uzyska zatrudnienie.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia pozostająca w ewidencji powiatowych urzędów pracy
- liczba osób objętych działaniami aktywizującymi
- efektywność zatrudnieniowa realizowanych programów

Zadanie 4.2 – Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych.

Cel: Ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym.

Planowane działania:

Projekty skierowane do osób długotrwale bezrobotnych obejmować będą takie rodzaje wsparcia jak: szkolenia, subsydiowane zatrudnienie, przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej. Ze względu na znaczne trudności, jakie mają osoby długotrwale bezrobotne w poruszaniu się po rynku pracy projekty te wsparte zostaną przez doradztwo zawodowe w formach indywidualnych i grupowych oraz usługi pośrednictwa pracy. Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków z Funduszu Pracy oraz w ramach Działania 1.3. Sektorowego Programu Operacyjnego - Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Funduszu Pracy

Przewidywane efekty:

Zwiększenie szans na zatrudnienie osób długotrwale bezrobotnych. Zakłada się, że w okresie realizacji projektu w latach 2006 i 2007 różnymi formami działań aktywizujących objętych zostanie 7 046 osób, a w wyniku ich realizacji około 30% uczestników projektów uzyska zatrudnienie.

Wskaźniki:

- liczba osób długotrwale bezrobotnych pozostająca w ewidencji powiatowych urzędów pracy
- liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych działaniami aktywizującymi
- efektywność zatrudnieniowa realizowanych programów

Zadanie 4.3 - Aktywizacja zawodowa osób bez kwalifikacji zawodowych

Cel: *Umożliwienie podjęcia zatrudnienia osobom bezrobotnym bez kwalifikacji zawodowych.*

Planowane działania:

Projekty skierowane na aktywizację osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych realizowane będą z wykorzystaniem wszystkich usług i instrumentów rynku pracy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Obejmować one będą między innymi:

- indywidualne i grupowe poradnictwo zawodowe,
- umożliwienie powrotu na rynek pracy poprzez nabycie nowego i aktualizację posiadanego zawodu - poprzez szkolenia zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- zatrudnienie subsydiowane.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków z Funduszu Pracy, w tym pochodzących z rezerwy Samorządu Województwa Podkarpackiego.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2007 roku w wyniku działań aktywizujących około 10 000 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych podejmie zatrudnienia, w tym około 3 000 osób zostanie skierowanych na przygotowanie do wykonywania zawodu u pracodawców.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych pozostająca w ewidencji powiatowych urzędów pracy
- liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, które podjęły pracę
- liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, które podjęły zatrudnienie subsydiowane

Zadanie 4.4 - Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat

Cel: *Umożliwienie powrotu na rynek pracy osobom bezrobotnym powyżej 50 roku życia.*

Planowane działania:

W celu wsparcia zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia realizowane będą projekty skierowane na:

- nabycie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, zwiększenie mobilności i samooceny poprzez doradztwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy,
- umożliwienie powrotu na rynek pracy poprzez nabycie nowego i aktualizację posiadanego zawodu - poprzez szkolenia zawodowe, przygotowania do wykonywania zawodu oraz zatrudnienie subsydiowane,
- wsparcie samozatrudnienia poprzez przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków pochodzących z Funduszu Pracy.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2007 roku w wyniku działań aktywizujących około 4 000 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia podejmie pracę w tym 1 000 osób podejmie zatrudnienie subsydiowane.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia pozostająca w ewidencji powiatowych urzędów pracy

- liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia które podjęły pracę
- liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia które podjęły zatrudnienie subsydiowane

Zadanie 4.5 - Aktywizacja zawodowa bezrobotnych osób niepełnosprawnych

Cel: *Zwiększenie szans na uzyskania zatrudnienia przez bezrobotne osoby niepełnosprawne.*

Planowane działania:

Problemem bezrobotnych osób niepełnosprawnych jest niewielka aktywność związana z poszukiwaniem zatrudnienia oraz szczególne trudności ze znalezieniem zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Dlatego też w ramach tego zadania realizowane będą projekty skierowane na:

- doradztwo zawodowe w zakresie wyboru nowego zawodu oraz nabycia umiejętności aktywnego poszukiwania pracy,
- szkolenia i kursy mające na celu nabycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych związanych z wykonywaniem nowego zawodu,
- pośrednictwo pracy,
- zatrudnienie subsydiowane,
- wsparcie samozatrudnienia poprzez szkolenie i przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków z Funduszu Pracy oraz środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2007 roku w wyniku działań aktywizujących około 2 500 bezrobotnych osób niepełnosprawnych podejmie pracę w tym około 600 osób podejmie zatrudnienie subsydiowane.

Wskaźniki:

- udział osób niepełnosprawnych w liczbie bezrobotnych ogółem
- liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę
- liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie subsydiowane

Kierunek działań 5 : Promowanie równości szans oraz integracji i reintegracji osób na rynku pracy

Kontekst:

Bezrobotne kobiety stanowiły na koniec 2006 roku 56,1% ogółu osób bezrobotnych, a tempo spadku bezrobocia wśród kobiet jest niższe niż mężczyzn. Bezrobotne kobiety to najczęściej osoby młode w wieku od 18 do 34 lat (56,8 % ogółu bezrobotnych kobiet) stosunkowo długo pozostające bez pracy (57,9 % ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy z tego prawie 43 % dłużej niż 2 lata). Trudności tych nie eliminuje ich wyższy niż mężczyzn poziom wykształcenia. Kobiety są w trudniejszej sytuacji niż mężczyźni, bowiem łączą pracę zawodową z prowadzeniem domu, wychowywaniem dzieci. Istotny wpływ na długotrwale bezrobocie wśród kobiet mają również przerwy w pracy wynikające z uprawnień do urlopu wychowawczego powodujące dezaktualizację kwalifikacji zawodowych kobiet oraz niechęć pracodawców do zatrudniania młodych kobiet, ze względu na konieczność zajmowania się dziećmi, co ogranicza ich dyspozycyjność i aktywność zawodową Grupą wyjątkowo narażoną na negatywne skutki

bezrobocie jest młodzież z powodu często braku jakiegokolwiek kontaktu z pracą zarobkową po ukończeniu szkoły a co za tym idzie niebezpieczeństwo ubytków nabytej w trakcie edukacji szkolnej wiedzy i umiejętności. Grozi jej ponadto ryzyko dziedziczenia bezrobocia i korzystania tylko z pomocy finansowej państwa. Sytuacja taka pogłębia frustrację tych grup młodzieży, często implikuje zachowania destruktcyjne, patologiczne oraz popadanie w uzależnienia. Niezbędne są, zatem oddziaływania wychowawcze, które będą koncentrować się wokół wspierania młodych osób w usamodzielnieniu się i uzyskaniu wykształcenia zawodowego o kierunku zgodnym z potrzebami rynku pracy. Osoby niepełnosprawne stanowią 15% ludności województwa podkarpackiego. Niski poziom wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych przekłada się na wysokie nie rejestrowane bezrobocie, w tej grupie, a wysoki wskaźnik bierności zawodowej osób niepełnosprawnych (blisko 80%) plasuje te osoby po stronie konsumentów świadczeń społecznych. Osoby takie traktowane są, jako mniej atrakcyjni kandydaci do pracy, głównie ze względu na relatywnie niższy poziom ich kwalifikacji, niejednokrotnie izolację społeczną jakiej doświadczają, skutkującą niższą motywacją do pracy. Na koniec 2006 roku w powiatowych urzędach pracy województwa podkarpackiego osoby pozostające w rejestrach powyżej 24 miesięcy stanowiły 38,0 % ogólnej liczby bezrobotnych. Osoby te, w szczególny sposób są narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne. Zmieniający się rynek pracy i wymagania, jakie stawia, ograniczają możliwość uczestnictwa w nim osobom, których umiejętności zawodowe się zdezaktualizowały, które utraciły motywację do szukania pracy, a niska samoocena oraz niesprzyjające okoliczności nie pozwalają samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych.

Zadanie 5.1 - Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Cel: *Wzrost zatrudnienia oraz przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu kobiet.*

Planowane działania:

Realizowane będą projekty, które ukierunkowane będą na:

- doradztwo zawodowe w zakresie wyboru nowego zawodu oraz nabycia umiejętności aktywnego poszukiwania pracy,
- szkolenia i kursy mające na celu nabycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych związanych z nowym zawodem,
- zatrudnienie subsydiowane,
- wsparcie samozatrudnienia poprzez szkolenie i przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- aktywne formy wspierania samozatrudnienia wśród kobiet, poprzez kompleksową pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej oraz zapewnienie pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia,
- opiekę nad osobami zależnymi.

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków z Funduszu Pracy oraz w ramach Działania 1.6. Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich. Pomoc w zdobyciu i podniesieniu wiedzy w zakresie rozpoczynania i rozwijania działalności gospodarczej raz wsparcie w zdobyciu środków na założenie działalności realizowana będzie w ramach projektu „ANIMA – Kobiety duch przedsiębiorczości” wdrażanego przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów na koniec 2007 roku odsetek bezrobotnych kobiet pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy ulegnie obniżeniu o około 10 % w porównaniu z rokiem 2006. W ramach programów subsydiowanego zatrudnienia pracę podejmie około 5 000 bezrobotnych kobiet.

Wskaźniki:

- liczba bezrobotnych kobiet pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy na koniec 2007 roku
- liczba bezrobotnych kobiet objętych aktywizacją w ramach realizowanych projektów 2007 roku
- liczba bezrobotnych kobiet, które podjęły pracę w 2007 roku

Zadanie 5.2 - Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację

Cel: *Rozwój systemów wsparcia dla młodzieży szczególnie zagrożonej społeczną marginalizacją oraz jej integracja ze środowiskiem społecznym i zawodowym.*

Planowane działania:

Realizowane będą projekty skierowane na udzielanie instytucjonalnego wsparcia i opieki, a także kształcenie zawodowe warunkujące samodzielny start ludzi młodych w dorosłe życie. Obejmować one będą:

- treningi i warsztaty psychologiczne mające na celu pomoc młodzieży w przezwyciężeniu indywidualnych problemów,
- indywidualne konsultacje z psychologiem,
- porady prawne z zakresu: prawa rodzinnego, opiekuńczego i prawa pracy,
- warsztaty edukacyjne i aktywnego poszukiwania pracy,
- szkolenia i kursy z zakresu ABC przedsiębiorczości,
- profesjonalne szkolenia komputerowe – ECDL,
- kursy języków obcych,
- szkolenia zawodowe,
- kursy przygotowawcze do matury i na wyższe uczelnie,

Zadanie to realizowane będzie przez Podkarpacką Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy w ramach projektu „18-24 Czas na samodzielność”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego poprzez Działanie 1.5 schemat b Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich Projekt będzie wdrażany w czterech jednostkach organizacyjnych OHP na terenie województwa podkarpackiego:

- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Rzeszowie,
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Krośnie,
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Przemyślu,
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Tarnobrzegu,

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2007 roku wsparciem w ramach projektu, w skali całego województwa podkarpackiego objętych zostanie 120 osób. Spośród nich:

- 60 beneficjentów stanowić będą osoby z wykształceniem średnim niepełnym zainteresowane uzyskaniem świadectwa dojrzałości a także istotnych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, niezbędnych do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy,
- 60 beneficjentów stanowić będą osoby nie uczące się i nie pracujące, posiadające wykształcenie średnie, zainteresowane podjęciem nauki na wyższej uczelni oraz równoczesnym uzyskaniem atrakcyjnych kwalifikacji zawodowych, które w sposób istotny poprawią ich sytuację na rynku pracy.

Wskaźniki:

- liczba osób uczestniczący w projektach w 2007 roku
- liczba osób, które ukończyły projekty w 2007 roku
- efektywność zatrudnieniowa realizowanych programów

▪ **Zadanie 5.3 - Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych**

***Cel:** Poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne.*

Planowane działania:

Projekty zmierzające do integracji osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy oraz innych usług zwiększających aktywność zawodową tych osób obejmować będą:

- przygotowanie osób niepełnosprawnych, poprzez stałe podwyższanie ich kwalifikacji do uzyskania zatrudnienia na otwartym rynku pracy poprzez wdrażanie programu „Student”,
- umożliwienie wejścia w życie zawodowe (odbycie stażu, zdobycie zatrudnienia) młodym osobom niepełnosprawnym poprzez realizację programu „Junior”,
- pomoc finansową dla osób niewidomych i niedowidzących w zakupie nowoczesnego, podstawowego oraz specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z odpowiednim oprzyrządowaniem i oprogramowaniem umożliwiającego między innymi zatrudnienie i samodzielną pracę poprzez realizację programu „Komputer dla Homera”,
- likwidację barier w komunikowaniu się i transportowych uniemożliwiających lub utrudniających im funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym poprzez wdrażanie programu „Pegaz”,
- aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy poprzez organizowanie szkoleń, a także wyposażenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej”,
- ułatwienie dostępu do rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz wyposażenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez realizację programu „Wyrównywanie różnic między regionami - obszar C”.

Zadanie te realizowane będzie przez Oddział Podkarpacki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Budowanie potencjału oraz tworzenie nowych i doskonalenie istniejących instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy realizowane będzie poprzez dofinansowanie kosztów utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej w Jarosławiu oraz kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładów Aktywności Zawodowej w Jarosławiu, Nowej Sarzynie i Rymanowie Zdroju. Zadanie to realizowane będzie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów około 530 osób niepełnosprawnych uzyska wykształcenie na poziomie wyższym. Ułatwione zostanie dostosowanie samochodu do potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności ruchowej, nabycie własnego sprzętu komputerowego oraz środka transportu, jakim jest wózek inwalidzki. W wyniku dofinansowania miejsc pracy w oparciu o środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pracę podejmie około 200 osób. Projekty ukierunkowane na utworzenie oraz dofinansowanie kosztów działalności Zakładów Aktywności Zawodowej zakładają utworzenie stanowisk pracy dla 30 osób oraz utrzymanie zatrudnienia 76 osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Niewymiernymi efektami realizowanych działań będzie podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania aspiracji osób niepełnosprawnych do trwałej integracji na otwartym rynku pracy, a także zmiana postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych w środowisku pracy.

Wskaźniki:

- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych projektów
- liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- liczba utworzonych i dofinansowanych Zakładów Aktywności Zawodowej

Zadanie 5.4 - Integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel: *Ograniczanie zjawiska marginalizacji społecznej oraz stworzenie szansy na integrację społeczną i zawodową osób narażonych na wykluczenie społeczne.*

Planowane działania:

W celu zwiększenia szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym uzyskanie zatrudnienia realizowane będą projekty obejmujące:

- poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe,
- pośrednictwo pracy,
- indywidualne szkolenia zawodowe,
- zatrudnienie subsydiowane,
- doradztwo, szkolenia, wsparcie finansowe dla osób zdecydowanych podjąć działalność gospodarczą.

Realizowane będą również projekty zakładające aktywizację tych osób poprzez wykorzystanie pracy tymczasowej. Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane ze środków Funduszu Pracy oraz w ramach Działania 1.5. Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w wyniku realizowanych projektów na koniec 2007 roku liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy ulegnie obniżeniu o około 10% w porównaniu do końca 2006 roku. Zostaną wdrożone projekty skierowane na propagowanie zatrudnienia tymczasowego osób dyskryminowanych na rynku pracy oraz ułatwienie integracji tych osób z rynkiem pracy.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy
- odsetek osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem pozostających w ewidencji powiatowych urzędów pracy na koniec 2007 roku

Kierunek działań 6 : Podnoszenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy

Kontekst:

Pracownicy instytucji rynku pracy by móc aktywnie uczestniczyć w dokonujących się zmianach i podejmować nowe zadania na swoich stanowiskach pracy stoją wobec konieczności ciągłego uzupełniania wiedzy i umiejętności przydatnych w nowych warunkach. Stałe podnoszenie kwalifikacji wpływa na poziom sprawności w wykonywaniu zadań oraz na zwiększenie elastyczności pracowników w podejściu do zdobycia przez nich nowych, niezbędnych umiejętności. Odpowiednie przygotowanie kadr oraz praktyczne umiejętności nabierają szczególnego znaczenia w kontekście realizacji zadań związanych z wdrażaniem przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie priorytetów regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2007-2013. W sytuacji zmieniających się uwarunkowań rynku pracy, a przede wszystkim stale rosnących wymagań pracodawców w stosunku do pracobiorców stałej modyfikacji i rozszerzania wymaga oferta usług poradnictwa zawodowego. Pracodawcy wymagają od

kandydatów do pracy wykonywania wielu zadań w obrębie jednego stanowiska pracy, umiejętności szybkiego uczenia się, podejmowania szybkich efektywnych decyzji, umiejętności pracy w zespole, wysokiej motywacji oraz gotowości do przyjmowania odpowiedzialności. Konieczną jest więc, elastyczność w dostosowywaniu się do wymagań i potrzeb pracodawców, a więc zdobycie wielu różnych umiejętności zawodowych. A więc właściwe, fachowe przygotowanie człowieka, do wyboru zawodu i adekwatnej ścieżki kształcenia, warunkuje uzyskanie niezbędnych kwalifikacji, może mu zapewnić ową elastyczność i atrakcyjność. Zapewnienie skutecznej pomocy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy wymaga szerszego włączenia partnerów społecznych do działań na rzecz promocji zatrudnienia, a w szczególności pomocy osobom bezrobotnym w znalezieniu zatrudnienia. Sprzyja temu rozwijanie współpracy publicznych służb zatrudnienia z innymi instytucjami rynku pracy, w tym w szczególności z agencjami zatrudnienia. W sytuacji, gdy kolejne kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego otwierają swoje rynki pracy dla polskich pracowników niezbędne jest poszerzanie zakresu dostępności osób zainteresowanych podejmowaniem pracy za granicą do informacji o możliwościach, jakie w tym zakresie stwarza sieć EURES. Dotyczy to zarówno przekazywania im informacji o możliwościach samodzielnego poszukiwania pracy za pomocą sieci EURES, jak i o prowadzonych rekrutacjach.

Zadanie 6.1 – Doskonalenie kwalifikacji pracowników instytucji rynku pracy

Cel: *Podnoszenie jakości świadczonych usług świadczonych przez pracowników instytucji rynku pracy oraz dostosowywanie ich do potrzeb i oczekiwań klientów.*

Planowane działania:

Szkolenia pracowników instytucji rynku pracy realizowane będą w oparciu o „Wojewódzki plan szkoleń urzędów pracy województwa podkarpackiego”, który tworzony jest na podstawie analizy potrzeb szkoleniowych zgłaszanych przez pracowników służb zatrudnienia. Szkoleniami z zakresu tematyki rynku pracy objęci zostaną również pracownicy Gminnych Centrów Informacji i Akademickich Biur Karier. Zadanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w ramach środków Funduszu Pracy oraz w ramach realizacji projektu własnego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w oparciu o Działanie 1.1 „Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy” - Schemat b Rozwój ofert usług instytucji rynku pracy Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2007 roku z różnych form podnoszenia kwalifikacji skorzysta około 800 pracowników instytucji rynku pracy z terenu województwa podkarpackiego

Wskaźniki:

- liczba pracowników publicznych służb zatrudnienia objętych szkoleniami w 2007 r.
- liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych szkoleniami w 2007 r.
- liczba pracowników uczestniczących w projekcie własnym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w ramach Działania 1.1 „Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy” Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Zadanie 6.2 – Podnoszenie jakości usług poradnictwa zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia

Cel: Poszerzenie i doskonalenie oferty programowej oraz wzrost liczby osób korzystających z usług poradnictwa zawodowego.

Planowane działania:

W ramach tego zadania realizowane będą projekty doskonalenia kadry i pozyskiwania nowych metod pracy z klientami. Różnicowanie i wzbogacenie oferty usług umożliwi zaktywizowanie szerokiej grupy odbiorców, szczególnie osób znajdujących się w specyficznej sytuacji życiowej i zawodowej, gdzie poradnictwo zawodowe będzie jednym z istotnych elementów skierowanych do nich działań aktywizacyjnych. Zadanie to realizowane będzie przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej oraz Powiatowe Urzędy Pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy oraz środków z Działania 1.2 i 1.3 Sektorowego Programu Operacyjnego – Rozwój Zasobów Ludzkich.

Przewidywane efekty:

Zakłada się poszerzenie oferty i zakresu świadczonych usług oraz wzrost w porównaniu z 2006 rokiem o około 10 % klientów korzystających z poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych poradnictwem indywidualnym w 2007 roku
- liczba osób objętych poradnictwem grupowym w 2007 roku
- liczba osób, którym świadczone były usługi z zakresu informacji zawodowej w 2007 roku

Zadanie 6.3 – Podnoszenie jakości usług poradnictwa zawodowego w instytucjach rynku pracy

Cel: Wypracowanie kompleksowej procedury świadczenia usług w zakresie efektywnego planowania kariery zawodowej przez młodych ludzi.

Planowane działania:

Projekt adresowany jest do doradców zawodowych Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej i Młodzieżowego Centrum Kariery Podkarpackiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy pracujących z młodzieżą w wieku 15-25 lat; uczącą się, wchodzącą na rynek pracy i poszukującą pracy. Działania w ramach projektu obejmować będą przygotowanie IPK dla młodzieży planującej własną ścieżkę kariery zawodowej (na bazie metodologii IPD); opracowanie zestawu metod i narzędzi pracy doradcy zawodowego, obejmującego szereg testów dotyczących sterowania karierą; przeprowadzenie cyklu szkoleń dla doradców zawodowych, przygotowujących ich do stosowania opracowanych narzędzi; przeprowadzeniu i opracowaniu badań pilotażowych. Opracowana metodologia IPK „Portfolio dla Młodzieży” będzie zawierać dwuczęściowy podręcznik dla doradcy zawodowego oraz dwa dwuczęściowe podręczniki (przewodnik i ćwiczenia) do samodzielnej pracy ucznia i absolwenta (dla osób poszukujących pracy do 24. roku życia). W przygotowanym zestawie metod i narzędzi pracy doradcy zawodowego znajdą się kwestionariusze samooceny i testy predyspozycyjne dotyczące sterowania karierą. Badania pilotażowe i testy opracowanych metod i narzędzi pracy doradcy zawodowego zostaną przeprowadzone na grupie 144 osób w 9 jednostkach organizacyjnych Podkarpackiej Wojewódzkiej Komendy OHP:

- Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej w Rzeszowie,
- Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej w Krośnie,
- Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej w Tarnobrzegu,

- Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej w Przemysłu,
- Młodzieżowym Centrum Kariery w Dębicy,
- Hufcu Pracy 9 – 3 w Rzeszowie,
- Hufcu Pracy 9 – 9 w Krośnie,
- Hufcu Pracy 9 – 12 w Jarosławiu,
- Hufcu Pracy 9 – 6 w Dębicy.

Zadanie to realizowane będzie przez Podkarpacką Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy w ramach projektu „Indywidualny Projekt Kariery - Portfolio dla Młodzieży”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Działanie 1.1 schemat b.

Przewidywane efekty:

W ramach projektu opracowany zostanie dwuczęściowy podręcznik dla doradcy zawodowego z opisem metodologii IPK, Portfolio kariery do samodzielnej pracy ucznia, Portfolio kariery do samodzielnej pracy absolwenta, kwestionariusze samooceny ucznia i samooceny absolwenta, Bateria testów – Sterowanie karierą do badania uczniów/absolwentów, Kwestionariusz uzdolnień przedsiębiorczych dla młodzieży planującej własną ścieżkę kariery, oraz raport z badań pilotażowych. Nowe kwalifikacje w zakresie stosowania nowatorskich narzędzi i instrumentów uzyska 5 doradców zawodowych Podkarpackiej Wojewódzkiej Komendzie OHP.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych badaniami w ramach projektu
- liczba opracowań powstałych w wyniku realizacji projektu
- liczba doradców, którzy podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe

Zadanie 6.4 – Rozwój pośrednictwa pracy w instytucjach rynku pracy

Cel: Ułatwienie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy dostępu do form wsparcia oferowanych przez instytucje rynku pracy w regionie.

Planowane działania:

Osoby bezrobotne i poszukujące pracy uzyskają dostęp do ofert pracy w kraju i za granicą oraz doradztwa zawodowego poprzez prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie Rejestr Agencji Zatrudnienia. We współpracy z Oddziałem Kontroli Legalności Zatrudnienia Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie prowadzone będą również działania mające na celu zapewnienie przestrzegania przez agencje zatrudnienia przepisów wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie dostępu osób bezrobotnych i poszukujących pracy do różnych form pomocy oferowanych przez agencje zatrudnienia. Zakłada się, że w 2007 roku w rejestrze agencji zatrudnienia zgromadzone i zaktualizowane zostaną dane o około 60 jednostkach z terenu województwa podkarpackiego.

Wskaźniki:

- liczba agencji zatrudnienia wpisanych do rejestru w 2007 roku
- liczba agencji zatrudnienia funkcjonujących w rejestrze na koniec 2007 roku

Zadanie 6.5 - Rozwój pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES

Cel: *Poszerzenie zakresu dostępu klientów do usług sieci EURES oraz usprawnienie prowadzonych procesów rekrutacyjnych.*

Planowane działania:

Realizowana będzie współpraca z instytucjami i partnerami rynku pracy na terenie województwa w celu poszerzenia zakresu dostępności osób zainteresowanych podejmowaniem pracy za granicą do informacji o możliwościach, jakie w tym zakresie stwarza sieć EURES. Obejmować ona będzie zarówno przekazywania im informacji o możliwościach samodzielnego poszukiwania pracy za pomocą sieci EURES, jak i o prowadzonych rekrutacjach. Realizowane będą szkolenia asystentów EURES oraz pracowników powiatowych urzędów pracy i instytucji rynku pracy, przekazywane materiały informacyjne oraz odbywać się będą wizyty u partnerów, podczas których przedstawione zostaną możliwości korzystania z sieci EURES przez ich klientów. Zadanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, a finansowane ze środków Funduszu Pracy oraz środków z grantu EURES przyznanego na podstawie porozumienia Samorządu Województwa z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej.

Przewidywane efekty:

Zakłada się wzrost liczby miejsc, w których klienci będą mogli uzyskać informację na temat usług oferowanych przez sieć EURES. W porównaniu z rokiem 2006 zwiększy się o 10% liczba aplikacji składanych przez klientów podczas prowadzonych akcji rekrutacyjnych.

Kierunek działań 7 : Rozwój systemu informacji o rynku pracy

Kontekst:

Skuteczna interwencja na rynku pracy jest możliwa dzięki właściwemu zdiagnozowaniu obecnego stanu rynku pracy, czy grup społecznych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Obowiązujące w tej dziedzinie procedury gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji wymagają sukcesywnego doskonalenia. Należy zatem promować i upowszechniać badania związane m.in. z sytuacją ekonomiczną i kadrową przedsiębiorstw, perspektywami i barierami rozwoju firm, szkolnictwem ponadpodstawowym (w tym wyższym), czy formami współpracy pomiędzy pracodawcami, urzędami pracy, a placówkami oświatowymi. Właściwe i dobrze ukierunkowane inwestycje w edukację i szkolenie poprzez redukcję niedopasowania kwalifikacji wpływają na wzrost zatrudnienia. Mogą one również pomóc w stworzeniu warunków, które przyciągną nowych inwestorów, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, których inwestycje pobudzą proces wzrostu gospodarczego i powstawania nowych miejsc pracy w regionie.

Zadanie 7.1 - Badania regionalnego i lokalnych rynków pracy

Cel: *Dopasowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez zdiagnozowanie jego obecnego stanu oraz uzyskanie informacji o zmianach, jakie na nim będą zachodzić w bliższej i dalszej perspektywie czasowej.*

Planowane działania:

Dla usprawnienia i zwiększenia efektywności podejmowanych form wsparcia w zakresie podwyższania potencjału lokalnych i regionalnych zasobów ludzkich realizowane będą projekty z zakresu monitorowania sytuacji, w tym zmian zachodzących na regionalnym

i lokalnych rynku pracy. Zadanie to wdrażane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy oraz przewidzianych w Działaniu. 2.1 „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty:

Dostosowanie form wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy świadczonych przez instytucje rynku pracy oraz partnerów rynku pracy do zmieniających się potrzeb pracodawców. W 2007 roku realizowanych będzie 5 projektów badawczych dotyczących regionalnego i lokalnych rynków pracy.

Wskaźniki:

- liczba realizowanych projektów badawczych w 2007 roku
- wartość projektów realizowanych w 2006 roku

Zadanie 7.2 - Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Cel: Koordynacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy z potrzebami rynku pracy.

Planowane działania:

Prowadzony będzie monitoring zawodów i specjalności, którymi legitymują się zarejestrowani bezrobotni oraz zgłoszonych do urzędów pracy ofert pracy. Opracowane w wyniku prowadzonych badań raporty obejmować będą stan i strukturę zawodową bezrobotnych oraz ofert pracy, które wpłynęły do powiatowych urzędów pracy. Przeprowadzona analiza struktury zawodowej bezrobotnych będzie pomocna w podejmowaniu działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy. Zmiany w tym zakresie mogą również wpływać na dokonywanie korekt profili i kierunków kształcenia w szkołach jak też kreowania popytu na pracę wśród pracodawców. Zadanie to wdrażane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie poprzez, a finansowane w ramach środków Funduszu Pracy.

Przewidywane efekty:

Dostosowanie usług świadczonych przez powiatowe urzędy pracy oraz partnerów rynku pracy do zmieniających się potrzeb pracodawców. Udostępnianie wyników badań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół dla korygowania poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych badań w 2007 roku
- liczba opracowań, raportów powstałych w wyniku przeprowadzonych badań

Kierunek działań 8 : Wdrażanie rozwiązań prozatrudnieniowych we współpracy z parterami rynku pracy.

Kontekst:

Wciąż jeszcze trudna sytuacja na podkarpackim rynku pracy wymaga współdziałania różnych podmiotów i instytucji w celu rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu. Skuteczność takich działań wiąże się bezpośrednio z procesami gospodarczego rozwoju województwa oraz z aktywnością partnerów rynku (samorządy wszystkich szczebli,

administracja państwowa, związki zawodowe, pracodawcy oraz organizacje pozarządowe). Po wejściu Polski do Unii Europejskiej, partnerzy rynku pracy poszerzyli swoje możliwości finansowania takiej działalności, głównie dzięki możliwości korzystania z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach tego funduszu współfinansowane są programy przeciwdziałania bezrobociu, wspierania rozwoju małych i średnich firm, aktywizowania obszarów wiejskich, a także inne działania mające na celu złagodzenie negatywnych skutków bezrobocia. Kolejne możliwości w tym zakresie pojawiają się w kontekście realizacji priorytetów regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Program ten realizowany będzie w latach 2007 – 2013 i w tym okresie obejmie on całość wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego. Część Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (tj. komponent regionalny – Priorytety od VII do X) wdrażana będzie przez samorządy regionalne. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego uzyskał pełnomocnictwo do pełnienia roli Instytucji Pośredniczącej PO KL dla województwa podkarpackiego i funkcji z niej wynikających. Tworzą się więc warunki do podejmowania zarówno przez instytucje rynku pracy jak i partnerów rynku pracy działań prozatrudnieniowych korzystanie oddziałujących na sytuację na rynku pracy regionu.

Zadanie 8.1 - Promocja elastycznych form zatrudnienia

Cel: Eliminowanie barier w korzystaniu przez pracodawców z zatrudnienia tymczasowego osób dyskryminowanych na rynku pracy i jednocześnie ułatwienie integracji lub reintegracji tych osób z rynkiem pracy.

Planowane działania:

"Czas na pracę – praca na czas" to projekt realizowany w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Organizacją Zarządzającą projektem jest Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie. Partnerami są Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Bieszczadzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Biuro Karier Uniwersytetu Rzeszowskiego, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju, Agencja Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A., Podkarpacka Izba Gospodarcza, Polski Związek Pracodawców Prywatnych Edukacji, Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku, Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet Poszukujących Pracy „Victoria”, Wyższa Szkoła Europejska im. Ks. Tischnera, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania – Instytut Gospodarki.

Działania realizowane w ramach tego projektu będą miały na celu zachęcenie potencjalnych pracodawców do zatrudniania pracowników na czas określony lub na zastępstwo. Możliwość podjęcia pracy tymczasowej przez osoby długotrwale bezrobotne będzie dla nich szansą zdobycia nowych umiejętności i zaistnienia na rynku pracy. Wspólne działania przyczynią się do wypracowania modelu zatrudniania czasowego osób z grup dyskryminowanych na rynku pracy. Zadanie to będzie finansowane w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Przewidywane efekty:

W 2007 roku wdrażane będzie Działanie 3 przez Partnerstwa na Rzecz Rozwoju obejmujące upowszechnienie rezultatów wypracowanych w poprzednich działaniach. Zaplanowane zostało, że 20 instytucji z czterech województw (podkarpackiego, świętokrzyskiego, podlaskiego i lubelskiego) podpisze deklarację współpracy i przyjmie model wypracowany przez Partnerstwo.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych szkoleniami
- liczba osób, które podjęły zatrudnienie
- liczba osób, które uzyskały certyfikaty

- liczba podpisanych deklaracji współpracy związanych z rozpowszechnianiem rezultatów projektu

Zadanie 8.2 - Budowanie systemu przeciwdziałania powstawania bezrobocia na terenach słabo zurbanizowanych

***Cel:** Podnoszenie konkurencyjności firm zagrożonych redukcją zatrudnienia, poprzez wykorzystanie nowych technik i technologii nowatorskich rozwiązań organizacyjnych oraz informacyjno komunikacyjnych:*

Planowane działania:

„System przeciwdziałania powstawaniu bezrobocia na terenach słabo zurbanizowanych” to projekt realizowany jest w ramach tematu: "Wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informatycznych i innych nowych technologii" w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Organizacją Zarządzającą projektem jest Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu. Projekt realizowany jest przez kilkunastu partnerów, m.in. Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, CASE – Doradcy sp. zoo w Warszawie, Krajową Izbę Gospodarczą w Warszawie oraz Wojewódzki Urzędy Pracy w Lublinie, Powiatowe Urzędy Pracy w Mielcu i Zamościu i Urzędy Statystyczne w Lublinie i Rzeszowie oraz Unię Szefów Firm Zamojszczyzny. Projekt ma na celu wdrożenie informatycznego systemu wczesnego ostrzegania przedsiębiorców o zagrożeniu upadłością firmy oraz wdrożenie systemów wspierania zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce, zwiększania zdolności konkurencyjnej MSP jako zasadniczej metody przeciwdziałania utracie pracy przez pracowników MSP. Zadanie to będzie finansowane w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL..

Przewidywane efekty:

W 2007 roku realizowane będą działania z zakresu doradztwa dla przedsiębiorstw - beneficjentów projektu oraz kontynuowane będą szkolenia dla pracowników firm w tym za pomocą metody Distance Learning. Opracowywane będą raporty w zakresie badań makroekonomicznych oraz z zakresu nastrojów gospodarczych na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie. Zorganizowane zostaną misje gospodarcze oraz konferencja prezentująca rezultat projektu systemu eBarometr.

Wskaźniki:

- liczba firm sektora MSP objętych doradztwem
- liczba pracowników firm sektora MSP objętych szkoleniami
- liczba opracowań, analiz powstałych w 2007 roku

Zadanie 8.3 – Promocja spółdzielczości socjalnej

***Cel:** Budowanie partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej na terenie województwa podkarpackiego.*

Planowane działania:

Realizacja projektu ma na celu utworzenie Podkarpackiego Ośrodka Wspierania Spółdzielczości Socjalnej, który świadczył będzie usługi doradcze oraz udzielał wsparcia finansowego spółdzielniom socjalnym. W skład partnerstwa wchodzi:

- Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. – Lider projektu,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie,

- Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie,
- Podkarpacki Urząd Wojewódzki – Wydział Polityki Społecznej,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Podkarpacki,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie,
- Starostwo Powiatowe w Leżajsku – Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku,
- Polski Związek Głuchych Oddział Podkarpacki w Rzeszowie,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Zadanie to będzie realizowane przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach projektu „Podkarpacki Ośrodek Wspierania Spółdzielczości Socjalnej” finansowanego ze środków ministerstwa pracy i Polityki Społecznej.

Przewidywane efekty:

Zakłada się utworzenie instytucji - ośrodka wspierania rozwoju spółdzielczości socjalnej wzrost liczby spółdzielni socjalnych, aktywną pomoc dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez poszerzenie sieci instytucji wsparcia.

Wskaźniki:

- liczba spółdzielni socjalnych powstałych w wyniku udzielonego wsparcia
- liczba beneficjentów, którzy skorzystali z usług doradczych

Zadanie 8.4 – Przygotowanie wdrażania komponentów regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Cel: Przekazanie partnerom rynku pracy informacji na temat rodzajów oferowanego wsparcia oraz zasad obowiązujących przy składaniu projektów w ramach komponentów regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Planowane działania:

Zorganizowanie konferencji dotyczącej zasad wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dla wszystkich zainteresowanych podmiotów w której udział weźmie około 100 przedstawicieli instytucji i organizacji z terenu województwa. Zorganizowanie 10 spotkań informacyjnych w powiatach z zakresu ogólnych informacji dotyczących rodzajów projektów, możliwości wsparcia i zasad obowiązujących przy pisaniu projektów. Spotkania organizowane będą we współpracy z starostwami powiatowymi, urzędami pracy oraz zainteresowanymi instytucjami. Uczestniczyć w nich będą przedstawiciele organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji szkoleniowych. Zorganizowanie konferencji dotyczącej zasad wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w której udział weźmie około 200 osób dla jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz instytucji szkoleniowych. Zorganizowanie spotkania dla około 200 przedstawicieli Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej na temat możliwości wsparcia w ramach Priorytetu VII. PO KL Zadanie to będzie realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w ramach środków finansowych z pomocy technicznej - 3.2 c Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Przewidywane efekty:

Dostarczenie projektodawcom wiedzy na temat zasad i możliwości ubiegania się o środki na realizację projektów w ramach komponentów regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Szeroka promocja Programu skierowana do jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, instytucji szkoleniowych i partnerów rynku pracy.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych i konferencji
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych i konferencjach

ROZDZIAŁ 4

ZARZĄDZANIE I PARTNERSTWO

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok został opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Poleceniem służbowym Nr 1/07 Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie z dnia 2 stycznia 2007 roku powołany został Zespół ds. opracowania projektu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

W ramach konsultacji opracowywanego dokumentu w dniu 9 lutego 2007 roku Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie zwrócił się do powiatowych urzędów pracy oraz instytucji i organizacji z terenu województwa podkarpackiego z prośbą o przesłanie opisu planowanych działań, które realizowane będą w 2007 roku wykorzystaniem zarówno środków Funduszu Pracy, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych funduszy. Przesłany został również opis priorytetów i kierunków działań Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok z prośbą o uwagi do tego materiału.

Zadania zawarte w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok zostały określone na podstawie kart zadań zgłoszonych przez powiatowe urzędy pracy, instytucje i organizacje z terenu województwa podkarpackiego w trakcie przeprowadzonych konsultacji.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach poszczególnych kierunków działań oraz źródła ich finansowania. Z uwagi na sytuację, iż realizowane działania będą finansowane zarówno ze środków dostępnych na poziomie regionalnym (Fundusz Pracy, Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego), jak i krajowych (w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych), których budżety działań są określone na poziomie kraju poszczególnym zadaniom nie przypisano wielkości alokacji środków finansowych na ich realizację. W Załączniku Nr 1 przedstawiono natomiast katalog źródeł finansowania zadań, które będą realizowane w ramach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

ROZDZIAŁ 5

MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z WYKONYWANYCH ZADAŃ

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia oraz przedsięwzięcia, jakie w zakresie polityki zatrudnienia realizowane będą w województwie podkarpackim w 2007 roku. Dlatego też dokument ten podlega zatwierdzeniu przez Zarząd Województwa Podkarpackiego.

W rozdziale trzecim Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok zawarto opis zadań, które będą realizowane w ramach kierunków działań określonych w tym dokumencie oraz przewidywane efekty tych zadań.

Monitorowanie realizacji działań określonych w priorytetach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 prowadzone będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Będzie on zbierał sprawozdania od jednostek, które będą realizować i koordynować realizację zadań określonych tym dokumencie. W Załączniku Nr 2 przedstawiony został katalog monitorowania zadań, które będą realizowane w ramach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.

Sprawozdanie z realizacji zadań za 2007 roku sporządzone zostanie na podstawie formatu określonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie i zawierać będzie:

- oznaczenie kierunku działań w ramach którego realizowane było zadanie,
- charakterystykę zadań realizowanych w 2007 roku,
- kwotę wydatkowaną na jego realizację wraz z podaniem źródła finansowania,
- wnioski wynikające z realizacji działań.

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie do końca marca 2008 roku przedłoży Zarządowi Województwa Podkarpackiego informację wraz z wnioskami z realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2007 rok.